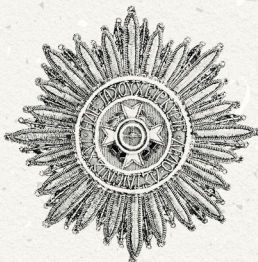

ΑΝΔΡΕΑΣ
ΜΙΑΟΥΛΗΣ
ΑΡΧΕΙΑΚΑ
ΤΕΚΜΗΡΙΑ

Έκδοση - Σχόλια - Εισαγωγή

ΤΕΡΕΖΑ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ
ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ – Υπεύθυνος: Δημήτρης Αρβανιτάκης
ΣΕΙΡΑ: Ιστορία – 15

© 2021 Μουσείο Μπενάκη, Τερέζα Πεσμαζόγλου

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ
Κουμπάρη 1, 10674 Αθήνα
Τηλ. 210-3671000, fax: 210-3671063
E-mail: benaki@benaki.gr
benaki.org

ISBN 978-960-476-293-4

Απαγορεύεται η ολική ή μερική ανατύπωση, αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του κειμένου ή της εικονογράφησης του βιβλίου χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

Reprint, republication or reproduction, in any way, of the texts and/or images contained in this book, in whole or in part, without the prior written consent of the publisher is prohibited.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ
ΑΡΧΕΙΑΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ - ΣΧΟΛΙΑ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

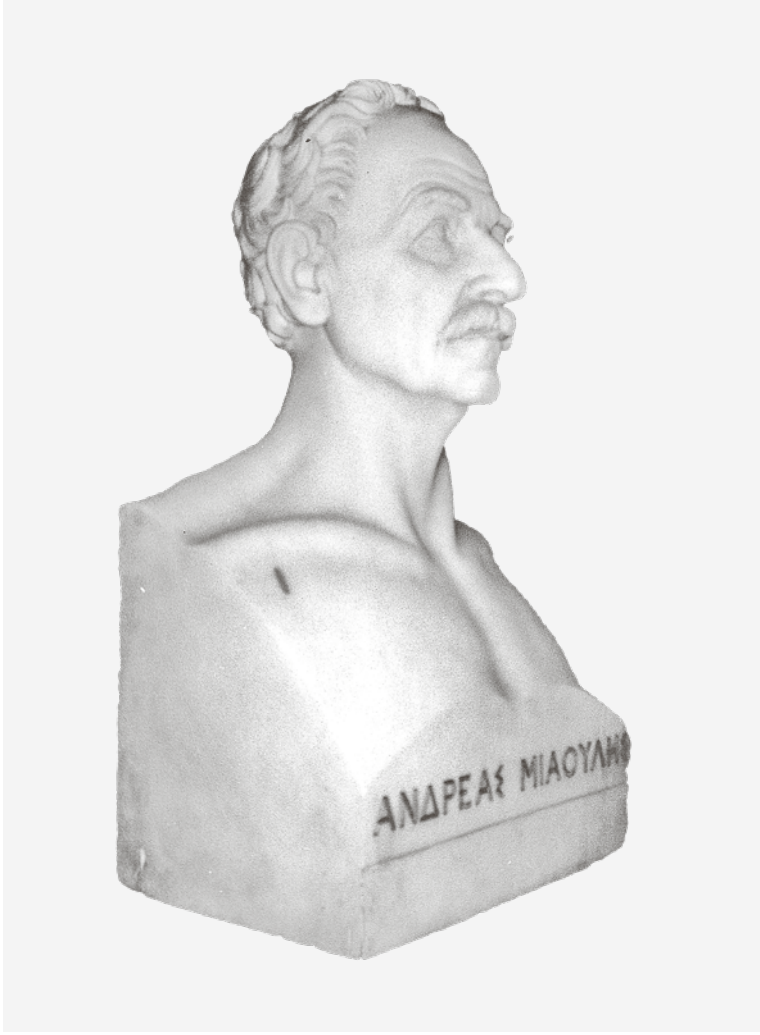
Τερέζα Πεσμαζόγλου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Δημήτριος Μ. Κοντογεώργης

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΑΘΗΝΑ 2021

Στα εγγόνια μου
Ανθουλούσι, Γιώργο, Αριστείδη, Τερεζούλα, Γιώργο-Νικόλαο
«Μια- ούλοι» με θάρρος, ευθύνη, καρδιά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικό Σημείωμα	XI
Εισαγωγή.....	XV
Πίνακας εγγράφων τεκμηρίων Συλλογής ΑΜ/ΓΠΠ.....	XLIV
ΕΓΓΡΑΦΑ (1813-1841).....	1
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ	657
Πηγές – Βιβλιογραφία.....	687
Γλωσσάρι – Τοπωνύμια	701
Γενικό Ευρετήριο	709

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

... ὡς εἶη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἢ περ ἐκείνοισι,
ἔστ' ἂν διηκόσῃαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι.

Ηροδότου Ιστορίαι, Η 61

Η έκδοση αυτού του τόμου συμπύπτει με τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821, γεγονός που κατέκλυσε τις σκέψεις, αναζητήσεις και προσδοκίες μας. Τι σημαίνει αυτή η επέτειος; Πώς θα σταθούμε απέναντί της; Πώς θα «διαβάσουμε» με βάση τις εμπειρίες του σήμερα τους αγώνες και τις αγωνίες μιας άλλης εποχής;

Η επέτειος συνέπεσε επίσης με την πανδημία του κορονοϊού, που συντάραξε την υφήλιο και γέμισε τη ζωή μας με φόβο, αβεβαιότητα και ανατροπές. Ο εγκλεισμός στις οικίες μας και τα μηνύματα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης συνέδεσαν την καθημερινότητά μας με τα νοσοκομεία, όπου ασθενείς με γιατρούς και νοσηλευτικό προσωπικό παλεύουν για το πολύτιμο της ζωής.

Οι συνθήκες έχουν αλλάξει, αλλά συνειρμικά η πραγματικότητα της πανδημίας μάς ωθεί να αναζητήσουμε αντίστοιχες εμπειρίες στο παρελθόν. Η επιστολή του Ανδρέα Μιαούλη σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν στην Ύδρα το 1828 για την αντιμετώπιση της πανώλης και η έκκληση της Κυβερνήσεως να παραχωρήσει το κτήμα του στο Μανδράκι για δημιουργία λοιμοκαθαρτηρίου (έγγρ. 57) μας «γυρνά» στους φόβους μιας άλλης εποχής. Η καθημερινή πληροφόρηση για τις ανάγκες, τις ελλείψεις και τα προβλήματα των νοσοκομείων του σήμερα μας φέρνουν συνειρμικά στον νου τα πρώτα αβέβαια, αλλά τόσο σημαντικά, βήματα για την οργάνωση νοσοκομειακών ιδρυμάτων στην επαναστατημένη Ελλάδα. Χαρακτηριστικά είναι τα έγγραφα αρ. 55 και 127, τα οποία αφορούν τα πολεμικά νοσοκομεία στη Σαλαμίνα, όπου αναφέρεται ότι «Κάθε Νοσοκομείον θέλει ἔχῃ δύο χειρούργους ἐπιφορτισμένους τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐν αὐτῷ πληγωμένων καὶ ἀσθενῶν. Ἄν ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ Νοσοκομεία ἀσθενῶν ἢ πληγωμένων ὑπερβαίῃ τοὺς ἐξήκοντα, θέλει διωρίζεται ἀκόμη ἕνας χειροῦργος· θέλουν διωρισθῆ, ἂν ᾖ ἡ ἀνάγκη, καὶ συμβοηθοὶ εἰς τοὺς χειρούργους».

Ο Α. Μιαούλης, στο έγγρ. αρ. 127, δίνει εντολή στον υιό Ιωάννη, πλοίαρχο του «Άρη»: «διατάτεσσαι νὰ ἐκπλεύσῃς μετὰ τὸ ὑπὸ τὴν Διοίκησίν σου Βρίκιον ὁ

«Άρης»), διὰ Κορφούς, διὰ νὰ μεταφέρεις ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Δουκέσσαν τῆς Πιατσέντσας, φθάνων δὲ εἰς τὸν λιμένα τῆς Νήσου ταύτης θέλεις ἐξέλθῃ ὁ ἴδιος μὲ τὴν Σιαλοῦπαν εἰς τὸ Ὑγειονομεῖον, ὅπου θέλεις φανερώσει ὅτι διορίσθεις παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ εἶσαι εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Πριγκιπέσσης τῆς Πιατσέντσας». Παρακολουθώντας, λοιπόν, το ταξίδι της δούκισσας της Πλακεντίας το 1829 από την Κέρκυρα στο Ναύπλιο, επικαιροποιείται η συνάντησή του παρελθόντος με το παρόν, υπό άλλο καθεστώς ιστορικότητας, στο Ὑγειονομεῖο της Κέρκυρας το 1542, που από το 1571 μέχρι τα χρόνια της αγγλικῆς προστασίας λειτούργησε ως λοιμοκαθαρτήριο στο παλιό Βενετικό φρούριο στο νησί του Αγίου Δημητρίου, το οποίο ἔλαβε τὴν ονομασία Λαζαρέτο. Ἐτσι το επισφαλές παρόν αντανακλάται σε προγενέστερους ιστορικούς χρόνους, που δοκιμάζονταν ἀπὸ τις ἴδιες ἀπειλές –αν και ὑπὸ διαφορετικὲς συνθήκες και συσχετισμούς– με το σήμερα.

Αναζητώντας δεσμούς και κρίκους σχέσεων σε άλλες συνθήκες του παρελθόντος –μια εποχή μάλιστα που η Επανάσταση ἔμοιαζε να φτάνει σε ἀδιέξοδο– ο φαντασιακὸς διάλογος με το παρελθόν συσχετίζει τὴν παρούσα κατάσταση του «εγκλεισμού» με τα ὅρια των ἀνοχῶν και το βάρος του φόβου που προκάλεσε ο εγκλεισμός των πολιορκημένων στο φρούριο της Ἀκροπόλεως των Ἀθηνῶν, τα οποία διαβάζουμε στην ἐπιστολή τους προς τους στρατηγούς της Ἀττικῆς, ὅπου περιγράφουν τις ἀθλιές συνθήκες διαβίωσης, τὴν πείνα, τὴν ἀρρώστια, τὴν ἀπειλή θανάτου (ἔγγρ. αρ. 48).

Πῶς ὅμως εἶναι δυνατόν να συντονίσουμε τον βηματισμὸ των μεταβαλλόμενων γεγονότων της σημερινῆς πραγματικότητας με τις τότε συνθήκες ενός νεοπαγούς («ελάχιστου») κράτους σε σύγκριση με το κράτος των «επιτευγμάτων» του σήμερα; Ἡ φαντασιακὴ συνομιλία κινδυνεύει να πραγματοποιηθεῖ σε συνθήκες ὑψηλῆς ἀβεβαιότητος.

Ἡ μεταγραφὴ, ἡ ἐκδόση και ο σχολιασμὸς των ἐγγράφων του Ἀρχείου Μιαούλη συνιστοῦν ἀφορμὴ ἀναστοχασμοῦ της προσφοράς των πρώτων φιλιστόρων λογίων και ἐρευνητῶν, που φρόντισαν για τὴ διάσωση του ἀρχεϊακοῦ πλοῦτου της νεότερης Ἑλλάδος. Ἀρκεῖ να ἀναλογιστοῦμε τις ὥρες, τις μέρες, τα χρόνια που ἀφιέρωσαν ἐκεῖνοι που συνέλεξαν, κατέταξαν, ἀποδελτίωσαν το πρωτογενές υλικό (π.χ. Λιγνός, Βλαχογιάννης κ.ά.), πάνω στο οποίο στηρίχθηκαν ἐργασίες και διατριβές ἐνθαρρύνοντας συναντήσεις και ἀπομακρύνσεις των γεγονότων του χθες και του σήμερα. Ἡ Συλλογὴ των Ἀρχεϊακῶν τεκμηρίων του Α. Μιαούλη, τα οποία ἐκδίδονται, διεισδύει ἐν πολλοῖς στην καθημερινότητα του ἀνδρός, στον ἀγῶνα του, τις διακρίσεις του, τις θαλάσσιες διαδρομές του, ἀποκαλύπτοντας παράλληλα

την ανάγκη εντοπισμού νέων στοιχείων που θα συμπληρώσουν, εμπλουτίσουν ή και αναθεωρήσουν ό,τι μας προσφέρει το ελλιπές υλικό του Αρχείου.

Διαβάζοντας την «Απογραφή» της περιουσίας που συνοδεύει τη Διαθήκη του Ναυάρχου, επικυρωμένη από τον Δημόσιο Μνήμονα Παντελή Α. Πρωτοπαπά: «Ἐἶτα ἤρχισεν ἡ συρῶρα τῶν εὐρεθέντων ἐπισήμων καὶ διαφορῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων εἰς βιβλία εἰκοσιτρία, φέροντα ὅλα ἡριθμημένας σελίδας τέσσαρας χιλιάδας διακοσίας ἑβδομήντα τέσσαρας, καὶ ἕκαστον γεγραμμένον φύλλον μονογραφημένον παρ' ἐμοῦ οὕτως, ὁ Δημόσιος Μνήμων, Παντελῆς Ἰ. Α. Πρωτοπαπᾶς προσέτι ἕνας φάκελλος μὲ τριάντα ἕνα ἐπίσημα ἐγγράφα καὶ ταῦτα μονογραφημένα», ελπίζουμε ὅτι ἡ παρούσα ἐκδοση ἐνός μικροῦ τμήματος τοῦ ἀρχείου θα συμπληρωθεῖ κάποτε ἀπὸ τὰ ἐγγράφα τῆς Απογραφῆς που δὲν ἔχουν ἐντοπιστεῖ ἀκόμη.

Ἐνδέχεται, γιὰ παράδειγμα, νὰ περιέχουν περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὰ γεγονότα τοῦ Πόρου το 1831 (ἐγγρ. ἀρ. 155, 156, 158, 159), τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται στο πλαίσιο τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν τριῶν «προστάτιδων» Δυνάμεων καὶ τῶν συγκροτουμένων τότε «ξενικῶν» κομμάτων γύρω ἀπὸ τὴν πολιτικὴ κατεύθυνση τοῦ νεοσύστατου κράτους. Ὡς γνωστὸν, ὁ Α. Μιαούλης ξεκίνησε τὴ ναυτικὴ τοῦ σταδιοδρομίας ὡς («σούδιτος Ρώσος»), καθὼς οἱ πλόες τοῦ ὑπὸ τὴ ρωσικὴ σημαία ἐξυπηρετοῦσαν τὰ ναυτικὰ τοῦ συμφέροντα. Ἡ στροφὴ τοῦ Α. Μιαούλη πρὸς τὴν ἀγγλικὴ σφαῖρα ἐπιρροῆς ἀποκρυσταλλώθηκε μὲ τὴν ἐπέμβαση τῆς ρωσικῆς ναυτικῆς δυνάμεως κατὰ τῶν Ὑδραίων, που εἶχαν καταλάβει τὸν Νάυσταθμο στὸν Πόρο κλιμακῶνοντας τὴ διαπάλη ἀνάμεσα στὴ συγκεντρωτικὴ διακυβέρνηση τοῦ Καποδίστρια ἀπὸ τὴ μία πλευρὰ καὶ τῶν Ὑδραίων ἀπὸ τὴν ἄλλη, μὲ σημεῖο ἀναφοράς τὴν ἀπώλεια τῶν παλαιῶν προνομίων που ἀπολάμβαναν ὡς («δεσποζόμενοι»).

Σε ἕνα ἄλλο ἐπίπεδο το διττὸ αὐτὸ ἀνήκειν δηλώνει μία διαφορούμενη στάση τοῦ τρόπου ἀναγνωρίσεως ἐαυτοῦ ἀπὸ τὸν Ἕλληνα τῆς Παλιγγενεσίας σε σχέση μὲ τὴν ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ τοῦ οντότητα καὶ τὶς πατριωτικὲς τοῦ ἀξίες. Μήπως ἡ ἐκφραση αὐτῆς τῆς διφυῆς ἐπεκτείνεται καὶ στο κατεξοχὴν ἰσχυρὸ στοιχεῖο τῆς ταυτότητας, στο θρήσκευμα;

Παρότι τὰ παρόντα Ἀρχεϊκά τεκμήρια δὲν μᾶς δίνουν πληροφορίες, ὑπάρχει ἰσχυρὴ υποψία –καὶ αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ το ἀποκλείσουμε παρὰ μόνον ἀν ὑπάρξει κατηγορηματικὴ μαρτυρία γιὰ τὸ ἀντίθετο– ὅτι ὁ Α. Μιαούλης ἀσπάζτηκε τὸν τεκτονισμό. Πῶς συμβιβάζεται ἡ πίστη τοῦ στὴν Ὀρθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ παράδοση μὲ τὴν προσχώρηση στὸν τεκτονισμό;

Μήπως ἡ ἐδραία χριστιανικὴ ὁμολογία, μιλώντας τὴν «ἀλογία» γλῶσσα τῆς πίστεως, ἐισχωρεῖ στο μυστικὸ βᾶθος μίαν υπερβατικὴς χρονικότητος που υποτάσσεται στὴν ἐσχατολογία τῆς Θείας Πρόνοιας, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὸν Τεκτονι-

σμό, που δομεί μια χρονικότητα με διεθνικό χαρακτήρα, η οποία μπολιάστηκε με τις φιλελεύθερες ιδέες του Διαφωτισμού, διαμόρφωσε ποικίλες μυστικές στοές και εταιρείες, οι οποίες με τη σειρά τους μορφοποίησαν εθνικιστικούς στόχους αντίστοιχους με της Φιλικής Εταιρείας;

Η διφυΐα της πίστewας του Μιαούλη, όπως πολλών αγωνιστών του '21, ενδεχομένως στερεώνεται σε δυο πυλώνες. Ο ένας ριζώνει στη στερεότητα του εδραιωμένου χρόνου της παραδόσεως, όπως μας βεβαιώνουν οι επιστολές που ανταλλάσσει ο Μιαούλης με τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων Αθανάσιο (έγγρ. αρ. 189 και 193) και τον Μητροπολίτη Αττικής (έγγρ. αρ. 207), και ο άλλος θεμελιώνεται στις δικτυώσεις, τις εκλεκτικές συγγένειες ενός παροντικού χρόνου που, μεταξύ άλλων, στήριζε και προσέβλεπε στα ωφελήματα της επιχειρηματικής δράσης και του εμπορίου.

Δυο μέτρα και δυο σταθμά ή σύγκλιση και συνύπαρξη του παλαιού με το νέο με τη μορφή μιας συνθήκης διττής «θρησκευτικότητας», που τρέφεται αφενός από τον πλούτο του μυθικού κόσμου της παραδόσεως και αφετέρου «αναβαπτίζεται» στα καινοτόμα αλληγορικά σύμβολα και στον σχεδιασμό και την κατασκευή του παρόντος;

Ο υποθετικός και νοερός διάλογος με τα περιεχόμενα και τα μη (εισέτι) περιεχόμενα έγγραφα στην παρούσα Συλλογή παράγει εκτός από ερωτήματα και ελπίδες. Ελπίδες να αποκτήσουμε καινούργιο ανέκδοτο υλικό και προσδοκία η επιλογή και ο φωτισμός του νέου υλικού να είναι πλαισιωμένα από τις αλήθειες και πεποιθήσεις του τότε, μακριά από τις πολιτικές ζυμώσεις του σήμερα, προς αποφυγήν της «ιδεολογικής χρήσης της Ιστορίας», καθώς η παραγωγή και η αναγνώρισή της προϋποθέτουν τις συγκεκριμένες συνθήκες που τη γέννησαν. Επίσης ελπίδες για νέες παραστάσεις και αναπαραστάσεις ενός αφηγήματος σε εξέλιξη. Οι πρωταγωνιστές γερνούν, απέρχονται και τους διαδέχεται η Ιστορία. Και αυτή εμφανίζεται στη σκηνή τροφοδοτώντας ανατροπές και αναθεωρήσεις, επαναλαμβάνοντας το ερώτημα: Ποια είναι η σχέση μας με τον θίασο του γίνεσθαι και πώς ενσωματώνουμε τους ήρωες, πρωταγωνιστές και κομπάρσους στην κοινωνία στην οποία ζούμε;

Ο μελετητής θα πλεύσει σε μια θάλασσα επαναλήψεων, αλλά, για να μη βουλιάξει σε ένα αίσθημα ρουτίνας και ραστώνης, αξίζει να περιβάλει με φαντασία και περίσκεψη τα νέα δεδομένα του ερευνητικού υλικού που θα προκύψουν, ώστε να αποτελέσουν παράθυρο ανοιχτό για καινούργια ερωτήματα και επιχειρήματα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα έγγραφα που δημοσιεύονται σε αυτόν τον τόμο προέρχονται από το προσωπικό αρχείο του διπλωμάτη και πολιτικού Γεωργίου Ι. Πεσμαζόγλου (1889-1984), δισεγγόνου του Ανδρέα Μιαούλη, και περιήλθαν στην κατοχή μας μετά τον θάνατό του.¹ Όπως και σε πολλές άλλες προσωπικές συλλογές έτσι και σε αυτήν είχε επιχειρηθεί κάποια ταξινόμηση των τεκμηρίων της με στόχο την κατηγοριοποίησή τους, που ισοδυναμούσε με συνοπτική περιγραφή των κεντρικών θεματικών ενότητων της. Στον πρώτο φάκελο δηλαδή είχε ενταχθεί η εισερχόμενη επίσημη αλληλογραφία του Ναυάρχου. Στον δεύτερο τα εξερχόμενα προς διαφόρους και στον τρίτο, που χωριζόταν σε δύο τμήματα, οι επιστολές που είχε λάβει ο Ανδρέας Μιαούλης, με εξαίρεση εκείνες των διοικητικών αρχών της Επανάστασεως, που βρίσκονταν στον πρώτο φάκελο, και όσες είχε δεχθεί από τους υιούς του. Η αλληλογραφία του με τον πρωτότοκό του Δημήτριο (1794-1835) και τον τρίτότοκο Ιωάννη (1803-1830) είχε συγκεντρωθεί στον τέταρτο φάκελο, ενώ ο πέμπτος είχε αφιερωθεί στα έγγραφα και τις επιστολές που είχαν αποδέκτη τον τελευταίο το διάστημα που ήταν διοικητής του βρικίου «Άρης». Ο έκτος εστιαζόταν σε ένα εξαιρετικά σημαντικό γεγονός της οικογενειακής ιστορίας: τη μετάβαση άλλων δύο από τους έξι υιούς του Μιαούλη – του Αθανασίου (1815-1867) και του Νικόλαου (1818-1872) – στο Μόναχο για σπουδές. Δευτερευονιστές ή και σιωπηλά πρόσωπα σε αυτήν τη συλλογή είναι ο δεύτερος γιος του ναυάρχου, ο Αντώνιος (1800-1836), αλλά και ο τέταρτος, ο Εμμανουήλ (1812-1871), όπως και η μοναδική κόρη του, η Μαρία (Μαρούσα ή Μαριγώ),² αλλά κι

1. Ο Γεώργιος Ι. Πεσμαζόγλου ήταν απόγονος του ναυάρχου από την πλευρά του τελευταίου υιού του, Νικολάου Μιαούλη (1818-1872), και της Ασπασίας Κουμπάρη. Το ζεύγος απέκτησε τον Ανδρέα, αξιωματικό του Βασιλικού Ναυτικού, και την Ειρήνη, σύζυγο του Ιωάννη Πεσμαζόγλου (1857-1906) και μητέρα του Γεωργίου, στον οποίον κληροδοτήθηκαν τα έγγραφα που παρουσιάζονται εδώ.

2. Για την οικογένεια και τους απογόνους του Ανδρέα Μιαούλη βλ. Αδαμοπούλου – Πρασά, *Ανδρέας Μιαούλης*, σ. 118-123.

αυτό δεν είναι παράδοξο: κάθε συλλογή προσφέρει στους μεταγενέστερους αναγνώστες ή ερευνητές όσα στοιχεία ο «δημιουργός» της είχε επιλέξει είτε είχε επιτρέψει να περιληφθούν και συνεπώς να διασωθούν σε αυτήν. Δεν θα μας απασχολήσουν τέτοια ερωτήματα στο σημείο αυτό. Θα επικεντρώσουμε την προσοχή μας στο σωζόμενο υλικό που δημοσιεύεται εδώ. Προσθέτουμε λοιπόν ότι τα τεκμήρια του έβδομου φακέλου της πρώτης ταξινομήσεως σχετίζονται με την καταστροφή του στόλου στον Πόρο, ενώ στον όγδοο είχαν ενταχθεί διαθήκες και έγγραφα σχετικά με περιουσιακά ζητήματα και στους τρεις τελευταίους φακέλους – που είχαν την ίδια ετικέτα: «Έγγραφα Επαναστάσεως 1821» – προκηρύξεις και άλλα έγγραφα ή επιστολές σχετικά με τον ελληνικό Αγώνα.

Σε αυτόν τον τόμο κρίθηκε προτιμότερη η έκδοση του υλικού με χρονολογική σειρά. Στις περιπτώσεις που τα έγγραφα δεν έφεραν χρονολογία από τον συντάκτη τους η χρονολόγηση αντλήθηκε με ακρίβεια ή κατά προσέγγιση από εσωτερικά τεκμήρια.

Στις σελίδες που ακολουθούν παρουσιάζονται 269 έγγραφα, 19 συνημμένα και ισάριθμα αχρονολόγητα, που επίσης εντάσσονται στην περίοδο 1813-1841 (βλ. πίνακα παρακάτω). Σε κάθε έγγραφο προηγείται το εκδοτικό σημείωμα με σύντομη περίληψη του περιεχομένου τους, ακολουθεί η αρχειακή παραπομπή («Προέλευση») και τέλος (όταν υπάρχουν) οι προηγούμενες δημοσιεύσεις («Δημοσιεύσεις»).

Κατά τη μεταγραφή των εγγράφων έγιναν οι απαραίτητες παρεμβάσεις σε στίξη, ορθογράφηση, παραγράφους, και κεφαλαιογράφηση (με εξαίρεση τις υπογραφές στο τέλος του εγγράφου, όπου ακολουθήθηκε το πρωτότυπο), προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάγνωση. Διατηρήθηκαν ωστόσο διπλοτυπίες, γραμματικοί τύποι και συντακτικά σχήματα που μαρτυρούν την εποχή και σε κάποιο βαθμό τη σχετική εγγραμματοσύνη των συντακτών τους. Να αναφέρουμε εδώ ότι σε ορισμένα έγγραφα, όπως λ.χ. οι επιστολές με συντάκτη τον Δημήτριο Α. Μιαούλη, τον Αγά Εφένδη του Ανακτάραγα κ.ά., με την ιδιαίτερη μη διακεκομμένη γραφή και ορθογραφία τους, οι παρεμβάσεις ήταν δραστηκές και επισημνίνονται στον σχολιασμό με την ένδειξη: «το έγγραφο εκδίδεται με αποκαταστημένη ορθογραφία και στίξη».

Να επισημάνουμε επίσης ότι οι επιστολές του Ανδρέα Μιαούλη, του οποίου η παιδεία ήταν στοιχειώδης, όπως μαρτυρεί και η υπογραφή του, δεν συντάχθηκαν από τον ίδιο. Στη Συλλογή Τεκμηρίων ΑΜ/ΓΠΠ αναγνωρίσαμε από τον

γραφικό τους χαρακτήρα τους γραμματείς του:³ τον Ικέσιο Λάτρη, που διετέλεσε γραμματέας του στις αρχές του 1823 και στα 1825-1827 (έγγρ. αρ. 20, 21, 22, 22α, 23, 25), τον Δημήτριο Σαλτέλη ή Σαλτερή, γραμματέα του κατά το έτος 1824 (έγγρ. αρ. 13, 14, 15, 17, 18) και τον Φίλιππο Ιωάννου το 1828-1829 (έγγρ. αρ. 106 και 106ΣΥΝ). Η ταυτοποίηση του γραφικού τους χαρακτήρα έγινε με τη βοήθεια σχετικού άρθρου του Κωνσταντίνου Δ. Στεργιόπουλου,⁴ αλλά κυρίως, όσον αφορά τον Λάτρη και τον Ιωάννου, με την αντιπαραβολή εγγράφων που υπογράφουν (έγγρ. αρ. 70 και 140 για τον Λάτρη και 137 για τον Ιωάννου) με όσα έχουν συντάξει οι ίδιοι ως γραμματείς του Μιαούλη. Όσον αφορά δε τον Σαλτέλη, η ταυτοποίηση έγινε μέσω της αντιπαραβολής των εγγράφων της Συλλογής Τεκμηρίων ΑΜ/ΓΠΠ με ιδιόχειρα έγγραφα του, τα οποία απόκεινται στο ΙΑΜΥ.⁵

Τα περισσότερα γαλλικά έγγραφα μεταφράστηκαν από την επιμελήτρια (έγγρ. αρ. 3, 12, 125, 208, 209, 219, 221), εκτός από όσα ήταν εξ αρχής δίγλωσσα, το οποίο σημειώνεται στο αντίστοιχο εκδοτικό σημείωμα.

Το μεγαλύτερο μέρος των εγγράφων και επιστολών είναι υπογεγραμμένα από τον Παντελή Α. Πρωτοπαπά, Δημόσιο Μνήμονα Ύδρας, τίτλος που αντιστοιχεί σε αυτόν του συμβολαιογράφου της εποχής (βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 1). Η υπογραφή του τέθηκε προς επικύρωση της γνησιότητας των εγγράφων, καθώς ο Πρωτοπαπάς, αμέσως μετά τον θάνατο του Ανδρέα Μιαούλη, απέγραψε αναλυτικότερα (έγγρ. αρ. 227) το σύνολο της κινητής περιουσίας του ναυάρχου, περιλαμβανομένων των εγγράφων και επιστολών του.

Όπως γράφει ο ίδιος ο Πρωτοπαπάς στο έγγραφο της απογραφής, «Είτα ήρχισεν η συβράφη τῶν εὑρεθέντων ἐπισήμων καὶ διαφόρων ἰδιωτικῶν ἐγγράφων εἰς βιβλία εἰκοσιτρία, φέροντα ἕλα ἡριθμημένας σελίδας τέσσαρας χιλιάδας

3. Οι γραμματικοί του Ανδρέα Μιαούλη κατά τη διάρκεια του Αγώνα: Το 1822 ο Ύδραϊος Αλέξανδρος Γκίκας· το 1823 ο επίσης Ύδραϊος Γεώργιος Τρίπος· το 1823 για ολιγόημερο διάστημα ο Σμυρναίος Ικέσιος Γεωργίου Λάτρη ή Λάτρης· επίσης για σύντομα διαστήματα κατά τα έτη 1822-1823 ο γνωστός λόγιος Ανδρέας Μάμουκας (βλ. Αδαμοπούλου – Πρασά, *Ανδρέας Μιαούλης*, σ. 211-216)· το 1824 ο Δημήτριος Σαλτέλης· τα έτη 1825-1827 ο Σμυρναίος Ικ. Γ. Λάτρη ή Λάτρης· τα έτη 1828-1829 ο Αναγνώστης Οικονομίδης· το 1829 για ένα διάστημα ο Φίλιππος Ιωάννου· την ίδια περίοδο για μικρά διαστήματα 1828-1829 ο φροντιστής και ταμίας του δικρότου «Ελλάς» Ν. Ιωαννίδης· στη συνέχεια, άγνωστο πότε ακριβώς, ο Ανδρέας Στύπας και, τέλος, ο Παπάτζογλους· βλ. επίσης *Ημερολόγιο της «Ναυαρχίδος Κίμων»*, σ. 33-34.

4. Στεργιόπουλος, «Οι γραμματείς», σ. 181-277.

5. Βλ. επίσης *Ημερολόγιο της «Ναυαρχίδος Κίμων»*, σ. 34-35.

διακοσίας εβδομηντα τέσσαρας, καὶ ἕκαστον γεγραμμένον φύλλον μονογραφη-
 μένον παρ' ἐμοῦ οὕτως, ὁ Δημόσιος Μνήμων, Παντελῆς Ἰ. Α. Πρωτοπαπᾶς προ-
 σέτι, ἕνας φάκελλος μὲς τριάντα ἕνα ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ ταῦτα μονογραφημέ-
 να· μιὰ θήκη ἀπὸ τενέκι ἔχουσα τὸ Δίπλωμα τοῦ Βαθμοῦ τοῦ Μακαρίτου Α.
 Μιαούλη καὶ ἕνας φάκελλος μὲς ἕξι ἔγγραφα μονογραφημένα παρ' ἐμοῦ». Μετά
 τὴν μονογραφή καὶ τὴν ἀρίθμησή τους, «ταῦτα πάντα [τα ἔγγραφα] ἐναπετέθη-
 σαν εἰς ἓν μικρὸν σεπέτιον περικεκαλυμμένον μὲς χονδρὴν πράσινην τζόχαν, τὸ
 ὁποῖον ἐσφραγίσθη μὲς τὴν τοῦ Εἰρηνοδικείου σφραγίδα, καὶ παρεδόθη εἰς τοὺς
 τρεῖς ἀντεπιτρόπους [Εὐμανουὴλ Α. Μιαούλη, Βασίλειο Σ. Μπουντούρη, Νικό-
 λαο Β. Μπουντούρης]».

Εὐνδέχεται οἱ τρεῖς ἀντεπίτροποι νὰ παρέλαβαν τὰ ἔγγραφα τοῦ Ναυάρχου,
 γιὰ νὰ τὰ κρατήσουν μὲχρι νὰ διανεμηθῆ ὀριστικὰ ἡ κινητὴ περιουσία του στους
 κληρονόμους του. Σὲ αὐτὸ συνηγορεῖ καὶ ἡ μεταγενέστερη τύχη μέρους των
 εγγράφων, τὰ ὁποῖα βρέθηκαν, μὲσω τοῦ Νικολάου Α. Μιαούλη, στὴν κατοχὴ
 τῆς οἰκογένειας Πεσμαζόγλου καὶ ἀποτελέσαν τὴ Συλλογὴ Τεκμηρίων ΑΜ/ΓΙΠ.
 Ἡ τύχη των υπολοίπων εγγράφων τοῦ «σεπετίου»⁶ μάς εἶναι ἀγνωστὴ.

Ὁ σχολιασμός των τεκμηρίων ἀποσκοπεῖ στο νὰ διευκολύνει τὸν ἀναγνώστη
 νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ ἐξοικειωθῆ μὲ γεγονότα καὶ πρόσωπα που ἀναφέρονται
 σὲ κάθε ἔγγραφο ἢ σχετίζονται ἀμεσα μὲ αὐτό. Γι' αὐτά, ὠστόσο, που δὲν
 προσφέρουν ἀφορμὴ ἐκτενούς σχολιασμοῦ εἴτε ἔχουν τὸ ἴδιο ἢ παρεμφερές πε-
 ριεχόμενον μὲ προηγούμενα, παραπέμπουμε στο πρῶτο κατὰ χρονολογικὴ σειρὰ
 ἔγγραφο. Εἶναι φυσικὸ ὁ σχολιασμός τους νὰ εἶναι ἀνίσος, πράγμα που οφείλε-
 ται στὴν ετερόκλητη καὶ ἄλλοτε ἐπαναλαμβανομένη θεματικὴ τους. Εὐνδεχομέ-
 νως ὅμως κάποια ζητήματα νὰ μὴν υπέπεσαν στὴν ἀντίληψή μας καὶ συνεπῶς
 δὲν σχολιάστηκαν. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ μερικὰ πρόσωπα, που δὲν κατέστη
 ἐφικτὴ ἡ ταυτοποίησή τους. Γιὰ κάθε παράλειψη ἡ εὐθὴνη βαρύνει ἀποκλειστι-
 κά ἐμένα.

Τέλος νὰ σημειώσουμε ὅτι τὰ πλήρη στοιχεῖα των τίτλων που ἀναφέρονται
 συντομογραφημένοι στο ἐκδοτικὸ σημείωμα καὶ στα σχόλια παρατίθενται στὴν
 ἐνότητα «Πηγές – Βιβλιογραφία».

6. Βλ. «Γλωσσάρι» στο τέλος τοῦ τόμου.

Τα Αρχαιακά Τεκμήρια ΑΜ/ΓΠΠ ανά έτος

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ
1813	1
1815	1
1817	3
1820	1
1821	1
1822	3
1824	10
1825	10
1826	16
1827	20
1828	2
1829	86
1830	18
1831	14
1832	31
1833	12
1834	26
1835	12
1837	1
1841	1
Σύνολο	269

Αξίζει να παρατεθούν στο σημείο αυτό ορισμένες χρήσιμες επισημάνσεις. Όπως προκύπτει και από τον παραπάνω πίνακα, η χρονολογική ροή των εγγράφων παρουσιάζει μεγάλα και αξιοσημείωτα κενά. Για παράδειγμα, εντοπίζονται μόνον δύο έγγραφα στη διάρκεια του έτους 1828, ενώ μεταξύ της 20ής Μαΐου 1830 (έγγρ. αρ. 149) και της 19ης Δεκεμβρίου 1830 (έγγρ. αρ. 150), αλλά και για τους μήνες Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο του 1831 –δηλαδή τους μήνες της ισχυροποίησης της αντιπολιτεύσεως κατά του Καποδίστρια και της μεταβάσεώς της στην επαναστατική δράση– δεν υπάρχουν τεκμήρια.⁷ Από την άλλη πλευρά, ο

7. Την ίδια όμως περίοδο έχουμε πολλές επιστολές του Δημητρίου Α. Μιαούλη προς τους Κουντουριώτηδες για την έκδοση της εφημ. *Απόλλων* στην Ύδρα· βλ. Λούκος, *Η αντιπολίτευση*, σ. 234-236, και *Αρχαία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 10, σ. 377, 388-389.

μεγαλύτερος αριθμός εγγράφων εντοπίζεται στο έτος 1829 (86 έγγραφα, αρ. 59-133), δηλαδή όταν ο πόλεμος της Ανεξαρτησίας βρισκόταν στο τέλος του, οι εμφύλιες διαμάχες είχαν σταματήσει και ο Κυβερνήτης Καποδίστριας μετρούσε ήδη έναν χρόνο στην εξουσία. Επίσης πολλά είναι τα έγγραφα που διαθέτουμε από το έτος 1832 (31 έγγραφα, αρ. 164-185α). Αυτή είναι η περίοδος της λεγόμενης αναρχίας μετά τη δολοφονία του Κυβερνήτη, κατά την οποία, παρά την αναστάτωση των θεσμών, ο Μιαούλης ανήλθε σε διάφορα αξιώματα. Ομοίως, αρκετά είναι τα έγγραφα του έτους 1834, του πρώτου χρόνου μετά την άφιξη του Όθωνος και της Αντιβασιλείας στην Ελλάδα (26 έγγραφα, αρ. 196-220).

Επιπλέον από το σύνολο των 269 τεκμηρίων που δημοσιεύονται εδώ, 133 επιστολές απευθύνονται ή προέρχονται από φυσικά πρόσωπα, ενώ τα υπόλοιπα 136 έγγραφα προέρχονται από δημόσιους φορείς είτε συντάχθηκαν από φυσικά πρόσωπα αλλά βάσει της υπηρεσιακής τους ιδιότητας. Να σημειωθεί επίσης ότι περιλαμβάνονται, εκτός από τη διαθήκη του ίδιου του Ανδρέα Μιαούλη (έγγρ. αρ. 226), και άλλες δύο διαθήκες, συγκεκριμένα του πεθερού του, ιερέα Ιωάννη Μπίκου (έγγρ. αρ. 2), καθώς και του «πληρωθέντος θανασίμως» Χριστοδούλου Γκίκα, η οποία συντάχθηκε πάνω στο πλοίο «Ελλάς» (έγγρ. αρ. 157). Και οι δύο διαθήκες αποτελούν, παρά τη διαφορετικότητά τους, τεκμήρια που αποκαλύπτουν τις κοινωνικές νοοτροπίες της εποχής.

Πρόσθετη παρατήρηση: από το σύνολο των 269 τεκμηρίων, τα 128 μεταγράφηκαν σε τετράδιο που απόκειται στο Ιστορικό Αρχείο Μουσείου Ύδρας (εφεξής IAMΥ) και τιτλοφορείται «Αντίγραφα των επισήμων εγγράφων του Ναυάρχου Ανδρέα Δημ. Μιαούλη».⁸ Τα πρωτότυπα των 128 εγγράφων δημοσιεύονται και σχολιάζονται στην παρούσα έκδοση μαζί με τα άλλα 141 έγγραφα που στην πλειονότητά τους είναι ανέκδοτα και γίνονται για πρώτη φορά προσβάσιμα στον ερευνητή. Εικάζουμε ότι αυτά τα 128 τεκμήρια παραχωρήθηκαν προς αντιγραφή μετά το 1944: αυτή είναι η άποψη που εκφράζει ο Γεώργιος Ι. Πεσμαζόγλου σε ιδιόχειρο σημείωμά του το οποίο περιέχεται στο «Τετράδιο» (βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 189). Επίσης, ο ιστορικός Γεώργιος Ροδολάκης στον κατάλογό του εντάσσει το «Τετράδιο Αντιγράφων» στην κατηγορία «Ατομικοί Φάκελοι-Αρχεία».⁹ Σημειώνει μάλιστα στην εισαγωγή του ότι ξεκίνησε την κατα-

8. Από αυτά τα 128 έγγραφα τα 35 έχουν δημοσιευτεί και στο βιβλίο των Αδαμοπούλου – Πρασά, *Ανδρέας Μιαούλης*.

9. Ροδολάκης, *Ιστορικό Αρχείο Ύδρας*, σ. 201, αύξων αριθμός 424. Πρόκειται συγκεκριμένα για το κιβώτιο 50, IAMΥ 22980/52355.

γραφή του υλικού του (Ιστορικού Αρχείου 'Υδρας) το 1975 –έτος που αποτελεί και terminus ante quem για την ολοκλήρωση της μεταγραφής των τεκμηρίων του Αρχείου ΑΜ/ΓΠΠ στο «Τετράδιο Αντιγράφων», διαδικασία η οποία, πέρα από ορισμένες αβλειψίες και λάθη, διαπιστώνουμε ότι δεν στηρίχθηκε σε χρονολογική σειρά.¹⁰ Να τονιστεί ότι στο «Τετράδιο Αντιγράφων» έχουν μεταγραφεί πέντε τεκμήρια που δεν περιέχονται στην παρούσα Συλλογή. Πρόκειται για τα εξής:

1. Ελεγείον Β' Ο Πόρος [Τον Αύγουστον του 1831 έτους]: μακροσκελές έμμετρο κείμενο αντικαποδιστριακού περιεχομένου, ΙΑΜΥ 22-28.
2. Παράρτημα της αντικαποδιστριακής εφημερίδας *Απόλλων*, από το φύλλο 44-45 με ημερομηνία 12 Αυγούστου 1831, ΙΑΜΥ 29-39.
3. Επιστολή του ιταλού Φιλέλληνα Αλερίνου Πάλμα με ημερομηνία 25 Δεκεμβρίου/6 Ιανουαρίου 1825, με την οποία πληροφορεί τον Μιαούλη ότι θα του αφιερώσει εγχειρίδιο Ναυτικού Δικαίου, το οποίο μόλις έχει συντάξει, ΙΑΜΥ 142-143 (βλ. και σχετικό σχόλιο στο έγγρ. αρ. 88).
4. Επιστολή του Φίλιππου Ιωάννου προς τον Ανδρέα Μιαούλη, με ημερομηνία 5 Απριλίου 1835, με την οποία τον ενημερώνει για την προσεχή έναταξη του υιού του Αθανασίου στην αγγλική μοίρα της Μεσογείου και για τις προόδους του μικρότερου υιού του Νικολάου, ΙΑΜΥ 225-226 (βλ. και σχετικό σχόλιο στο έγγρ. αρ. 194).
5. Ποίημα του βασιλιά της Βαυαρίας Λουδοβίκου Α' (ατο τέταρτον έτος της απελευθερώσεώς της), μεταφρασμένο από τα γερμανικά στα ελληνικά, ΙΑΜΥ 240-241.

Η αλληλογραφία του Ανδρέα Μιαούλη

Στον ανά χείρας τόμο δημοσιεύονται 26 ανέκδοτες επιστολές του πρωτότοκου υιού του Ανδρέα Μιαούλη, Δημήτριου, προς τον πατέρα του (έγγρ. αρ. 39, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 86, 90, 96α, 127α, 128, 129, 132, 133, 137α, 138, 139, 141, 142, 144, 146, 147,

10. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο βαυαρός αξιωματικός Λεσσουίρος, διαδοχικά υπουργός Ναυτικών και υπουργός Στρατιωτικών επί Όθωνος, μεταγράφεται άλλοτε ως Λαζόπουλος (έγγρ. αρ. 200, ΙΑΜΥ 82), άλλοτε ως Λεσσουίλος (έγγρ. αρ. 204, ΙΑΜΥ 83, και αρ. 214, ΙΑΜΥ 85), ακόμη και ως «Souids» (έγγρ. αρ. 221, ΙΑΜΥ 128). Στο έγγραφο αρ. 121 (ΙΑΜΥ 199-200) το επώνυμο Ιωαννίδης έχει μεταγραφεί ως Φακίδης, ενώ στο έγγραφο αρ. 112 (ΙΑΜΥ 198), μια επιστολή του Α. Μαυροκορδάτου προς τον Ανδρέα Μιαούλη που είναι ακέφαλη, στο μεν πρωτότυπο αρχίζει με τη λέξη «εισάξωμει», στο δε Τετράδιο Αντιγράφων με τη λέξη «ασπάζομαι».

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΑΜ/ΓΠΠ

I = ΙΔΙΩΤΙΚΟ
 Δ = ΔΗΜΟΣΙΟ
 ΕΤΝ = ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΩΤΟΥ
 ΣΥΝ = ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ
 ΧΧ = ΧΩΡΙΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
 ΓΠΠ = ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ
 ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ
 ΗΜ = ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
 ΜΗ = ΜΗΝΑΣ
 ΕΤ = ΕΤΟΣ
 ΙΑΜΥ = ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΎΔΡΑΣ

ΚΑΤΗΓ	Α/Α	ΓΠΠ	ΗΜ	ΜΗ	ΕΤ	ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ	ΙΑΜΥ
I	001	1Θ	19	9	1813	Κ. Ι. ΚΟΥΣΤΟΥ (ΓΚΙΟΥΣΤΟΥ) ΠΡΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝ ΑΝΤ. ΜΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΕΤΑΝ ΛΑΖΑΡΟ ΣΤΟ ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟ	
Δ	002	2Θ	6	11	1815	ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΙΕΡΕΑ ΙΩΑΝΝΗ Α. ΜΠΙΚΟΥ	ΙΑΜΥ 149-150
Δ	003	9ΑΗ	20	6	1817	ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΒΡΙΚΙΟΥ «ΛΕΩΝΙΔΑΣ»	
Δ	004	9Η	23	6	1817	ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΒΡΙΚΙΟΥ «ΛΕΩΝΙΔΑΣ»	
Δ	005	9ΒΗ	23	6	1817	ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΒΡΙΚΙΟΥ «ΛΕΩΝΙΔΑΣ»	
I	006	3Θ	14	6	1820	Α. ΚΟΡΑΗ ΠΡΟΣ [ΕΜ.] ΤΟΜΠΑΖΗ ΤΟΝΙΖΕΙ ΤΗ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ	
Δ	007	4Θ	14	4	1821	ΑΠΟΝΟΜΗ ΣΤΟΝ Β. ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΒΑΘΜΟΥ ΕΚΑΤ/ΧΟΥ. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ	
Δ	008	5Θ	6	3	1822	ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΝΑΥΜΑΧΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ	
Δ	009	6Θ	23	2	1822	ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ Β. ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΩΣ ΠΡΩΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΕΡΗ ΣΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟ ΤΗΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ	
Δ	010	7Θ	19	7	1822	ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΜΨΥΧΩΤΙΚΟ ΠΡΟΚΡΙΤΩΝ ΎΔΡΑΣ ΠΡΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ, ΑΙΓΙΝΗΤΕΣ, ΚΟΥΛΟΥΡΙΩΤΕΣ, ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΕΣ, ΜΕΓΑΡΙΤΕΣ	
Δ	010Α	10Θ	20	1	X	ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΠΑΗΡΕΞΟΥΣΙΟΥΣ ΎΔΡΑΣ ΓΙΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ	

ΚΑΤΗΓ	Α/Α	ΓΠΠ	ΗΜ	ΜΗ	ΕΤ	ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ	ΙΑΜΥ
Δ	011	8Θ	8	2	1824	ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΔΑΝΕΙΟΥ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΡΔΟ ΒΥΡΩΝΑ ΓΙΑ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗ ΔΑΝΕΙΟΥ	
I	012	9Θ	22	5	1824	Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΜΠΛΑΚΙΕΡ - ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΩΣ ΑΓΩΝΑ - ΔΙΑΘΕΣΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΒΥΡΟΝ- ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑ	
I	013	4B	30	8	1824	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ ΠΕΡΙ ΝΑΥΜΑΧΙΩΝ ΚΩ, ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑ. ΑΙΤΗΜΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΦΟΔΙΩΝ	
Δ	014	5B	24	9	1824	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟ ΤΗΣ ΥΔΡΑΣ, ΖΗΤΑ ΤΡΟΦΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΦΟΔΙΑ ΚΑΙ ΕΚΘΕΤΕΙ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ	
I	015	6B	29	9	1824	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΥΡΠΟΛΙΚΩΝ	
I	016	15BΘ	4	10	1824	Α. ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ ΠΡΟΣ ΦΡΟΥΡΑΡΧΟ ΝΕΟΚΑΣΤΡΟΥ (ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ) ΠΑΝΑΓΗ ΟΡΦΑΝΟ. ΤΟΥ ΕΥΧΕΤΑΙ ΠΕΡΑΣΤΙΚΑ	
I	016A	15AΘ	X	X	X	Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ ΠΡΟΣ ΠΑΝΑΓΗ ΟΡΦΑΝΟ, ΤΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΕΙ ΝΑ ΜΗ ΖΗΤΑΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΜΦΩΝΗΘΕΝΤΑ	
I	017	7B	9	10	1824	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΨΑΡΙΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΠΕΤΣΙΩΤΩΝ	
I	018	8B	21	10	1824	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΠΕΡΙ ΜΗ ΣΚΟΠΙΜΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΕΙΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΥΣ ΚΑΙ ΑΤΑΞΙΑ ΕΛ. ΛΑΖΑΡΙΜΟΥ	
I	019	11Θ	3	3	1825	Δ. ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ ΠΡΟΣ Ι. ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΔΗΨΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΜΥΝΑΣ ΤΟΥ ΑΙΓΙΟΥ	
I	020	9B	12	3	1825	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΑΠΟ ΔΑΡΒΕΖΑ (ΕΝΑΝΤΙ ΥΔΡΑΣ) ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΖΗΤΑ ΣΥΝΕΧΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	
I	021	10B	28	3	1825	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΤΟΝ ΠΡΟΤΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΕΡΙΜΝΗΣΕΙ ΝΑ ΔΟΘΕΙ ΤΑΧΙΣΤΑ ΠΥΡΠΟΛΙΚΟ ΣΤΟΝ Κ. ΚΑΝΑΡΗ	
I	021A	1B	X	X	X	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΖΗΤΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΠΥΡΠΟΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ι.ΚΑΡΑΤΖΑ	
I	022	11B	20	4	1825	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΖΗΤΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ	
I	022A	3B	22	4	1825	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΠΕΡΙ ΚΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΕΙΨΕΩΣ ΠΥΡΠΟΛΙΚΩΝ	
I	023	12B	2	5	1825	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΤΟΝΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΓΙΑ ΠΥΡΠΟΛΙΚΑ	

ΚΑΤΗΓ	Α/Α	ΓΠΠ	ΗΜ	ΜΗ	ΕΤ	ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ	ΙΑΜΥ
I	024	13B	29	5	1825	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΑΝΗΣΥΧΙΑ ΓΙΑ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΧΘΡΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΣΤΗΝ ΥΔΡΑ	
I	025	14B	9	8	1825	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΠΕΡΙ ΔΩΡΕΑΣ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ Ι. ΚΑΡΑΤΖΑ ΚΑΙ ΑΝΗΣΥΧΙΑ ΓΙΑ ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ	
I	026	12Θ	6	11	1825	Ι. ΣΤΡΑΤΟΣ ΠΡΟΣ Γ. ΤΣΙΟΓΓΑ, ΜΕ ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΤΟΥ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΟΝ ΣΕΒΑΣΜΟ ΤΟΥ	
Δ	027	13Θ	12	1	1826	ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΣΤΑ ΜΕΓΑΡΑ	
Δ	028	1Α	16	2	1826	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΠΡΟΣ Α. ΜΙΑΟΥΛΗ, ΤΟΥ ΖΗΤΕΙΤΑΙ Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΑΥΑΓΗΣΑΝ ΠΛΟΙΟ ΤΟΥ «ΚΙΜΩΝ»	ΙΑΜΥ 40
I	029	17Γ	28	5	1826	Ι. Γ. ΕΥΝΑΡΔΟΣ ΠΡΟΣ Α. ΜΙΑΟΥΛΗ, Γ. ΣΑΧΤΟΥΡΗ ΚΑΙ ΛΟΗΠΟΥΣ ΝΑΥΑΡΧΟΥΣ, ΓΙΑ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ	ΙΑΜΥ 456-460
Δ	030	14Θ	17	6	1826	Ι. ΓΚΟΥΡΑΣ ΠΡΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΣΑΛΩΝΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΗΜΑ ΕΛΕΥΣΕΩΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤ. ΣΤΕΡΕΑ	
I	031	61Θ	22	6	1826	ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΝΟΣ ΠΑΤΕΡΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΓΑ ΕΦΕΝΤΗ ΤΟΥ ΑΝΑΚΤΑΡΑΓΑ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΤΟΥ	
Δ	032	14ΑΘ	12	7	1826	ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ ΜΕΤΑΞΥ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΑΣ ΓΙΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΩΝ ΑΠΟ ΦΡΟΥΡΙΟ ΠΑΛΑΜΙΔΙΟΥ	
Δ	033	15Θ	16	7	1826	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΣΑΛΑΜΙΝΑΙΟΥΣ ΝΑ ΚΑΤΑΒΑΛΟΥΝ ΤΟΥΣ «ΑΝΗΚΟΝΤΑΣ» ΔΑΣΜΟΥΣ	
Δ	034	16Θ	22	8	1826	ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΠΡΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΣ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΒΟΗΘΕΙΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ ΦΡΟΥΡΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ	
Δ	035	17Θ	26	8	1826	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ, ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ ΓΚΟΛΦΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΧΕΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ	
I	036	18Θ	26	8	1826	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ, ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΑΦΙΞΗ ΚΟΧΡΑΝ	
I	036Α	2B	X	X	X	Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ, ΓΙΑ ΤΟΠΑΛ ΠΑΣΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΑΜΟΥ	

ΚΑΤΗΓ	Α/Α	ΓΠΠ	ΗΜ	ΜΗ	ΕΤ	ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ	ΙΑΜΥ
Δ	037	19Θ	24	9	1826	ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΟΙΚ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥΣ, ΠΡΟΚΡΙΤΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΣΤ. ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΙΑ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΥΠΟ Γ.ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ	
Δ	038	20Θ	24	10	1826	ΣΟΥΛΙΩΤΕΣ ΠΡΟΣ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑ, ΕΜΜΕΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥΣ ΝΑ ΜΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ ΤΟΝ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ	
I	039	1Δ	2	12	1826	Δ. ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΠΡΟΣ Α. ΜΙΑΟΥΛΗ, ΤΟΝ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΓΟΡΔΩΝΟΣ	
I	039Α	60Θ	19	12	X	Ι.Γ. ΕΥΝΑΡΔΟΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ, ΜΕΤΑΦΕΡΕΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΔΟΡΔΟΥ ΚΟΧΡΑΝ	ΙΑΜΥ 132
I	040	21Θ	25	12	1826	Δ. ΑΡΝΩ ΠΡΟΣ Δ. ΒΟΥΡΒΑΧΗ, ΠΡΟΤΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΔΙΑΤΑΓΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ	
Δ	041	22Θ	7	1	1827	ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΙ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ, ΖΗΤΟΥΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑ	
Δ	041Α	57Θ	X	X	X	ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΙΚ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΣΤΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΔΡΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ	
Δ	041Β	58Θ	X	X	X	ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΥΣ ΤΗΣ Γ' ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ, ΠΕΡΙ ΕΔΡΑΣ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ	
I	042	23Θ	7	1	1827	Ι. ΝΟΤΑΡΑΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ, ΖΗΤΑ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΓΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΙΘΕΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΙΟΥΤΑΧΗ	
I	043	24Θ	8	1	1827	Ι. ΒΑΛΧΟΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ, ΠΑΡΑΚΑΛΕΙ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟ ΝΑ ΣΥΝΔΡΑΜΕΙ ΣΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	
I	044	28Θ	26	1	1827	Ι. ΡΟΥΚΗΣ ΠΡΟΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ, ΣΤΕΛΝΕΙ ΕΦΟΔΙΑ ΚΑΙ «ΠΡΟΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ» ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ Α. ΖΑΪΜΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΤΑΙ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ	
I	045	25Θ	27	1	1827	ΣΤΡΑΤΦΟΡΝΤ ΚΑΝΝΙΝΓΚ ΠΡΟΣ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΥΛΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ	
I	046	26Θ	27	1	1827	ΣΤΡ. ΚΑΝΝΙΝΓΚ ΠΡΟΣ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΥΛΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΙΡΗΝΗΣ	

στρατιωτικές ενισχύσεις. Η συνάντησή δεν πραγματοποιήθηκε και ο Τσωρτς παρέμεινε στην περιοχή. Αναχώρησε για την Αίγινα μετά την παράδοση του Μεσολογγίου στις ελληνικές δυνάμεις (18 Μαΐου 1829). Στη συνάντησή του με τον Καποδίστρια, στην Αίγινα, οι σχέσεις διερράγησαν και ο Τσωρτς παραιτήθηκε από το αξίωμά του. Βλ. Dontas, *The Last Phase of the War of Independence*, σ. 136-139.

Μανόλην Γεωργίου Βούλγαρη: Ο Μανόλης Γεωργίου Βούλγαρης ήταν, κατά πάσα πιθανότητα, όπως συνάγεται και από το ύφος της επιστολής, μέλος της υδραϊκής οικογένειας Βούλγαρη, αλλά δεν κατέστη δυνατή η ακριβής ταυτοποίησή του.

Ρικάρδος Τζοϋρτζ: Για τον Ρ. Τσωρτς βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 53.

Αντώνιος γ: Κριεζή: Για τον Αντώνιο Κριεζή βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 65.

77. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΜΙΑΟΥΛΗ
Πόρος, 24 Απριλίου 1829

Ο Α. Μαυροκορδάτος ζητά από τον Ανδρέα Μιαούλη να τον ενημερώσει για την παράδοση της Ναυπάκτου και του Μεσολογγίου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (1Γ)· πρβλ. ΙΑΜΥ 165.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 1 φ. διπλωμένο στα δύο 26,0×21,0 εκ. Φέρει υδατόσημο και ίχνη από βουλοκέρι. Το έγγραφο διπλώθηκε σχηματίζοντας φάκελο, όπου αναγράφονταν το όνομα και η διεύθυνση του παραλήπτη. Μεταγενέστερα το έγγραφο υπογράφηκε στην πρώτη σελίδα από τον Δημόσιο Μνήμονα της Ύδρας Παντελή Α. Πρωτοπαπά, ο οποίος αριθμησε και τις δύο σελίδες του (2740, 2741).

Σεβαστὲ ἀδελφέ

Ἐλαβα χθὲς τὸ ἀπὸ 15: ἀδελφικόν Σου μὲ τοῦ ἐστελλομένου πρὸς τὸν Κύριον Βλασσόπουλον, τὸ ὅποϊον ἐφρόντισα νὰ πέμψω ἀμέσως πρὸς αὐτὸν ἀσφαλῶς. Μ' ὄλον ὅτι τὰ ἐγγραφά Σας εἶναι μέχρι τῶν 17: δὲν μοι λέγετε τίποτε περὶ τῶν κατὰ τὴν Ναύπακτον, καὶ Μεσολόγγιον, τῶν ὁποίων ἐλπίζομε ὅτι δὲν ἡμπορεῖ πλεόν νὰ βραδύνη ἡ παράδοσις εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ἐν Πόρῳ, 24: ἀπριλίου 1829

Ὁ Σεβόμενός Σας
Ἀδελφός
Α. Μαυροκορδάτος

|| Α. Μαυροκορδάτος, ἐλήφθη τῇ 6 Μαΐου 1829. ||

[πανώγραμμα]

Τῷ Ναυάρχῳ Κυρίῳ Α. Μιαούλῃ, | Ἐπὶ τοῦ Δικροῦ τοῦ ἠ (Ἑλλάδος)

Σχόλια

πρὸς τὸν Κύριον Βλασσόπουλον: Ο Ἰωάννης Βλασσόπουλος (1741-1836), με καταγωγή ἀπὸ τὴν Ἰθάκη, φοίτησε στὴ Στρατιωτικὴ Σχολὴ τῆς Μόσχας, ἐντάχθηκε στὸν ρωσικὸ στρατὸ καὶ ἀνῆλθε μέχρι τὸν βαθμὸ τοῦ ταγματάρχη. Ὡς δῆθεν ἀπεσταλμένος τῆς ρωσικῆς κυβερνήσεως ἀπέτρεψε τὸν Ἀλῆ πασά νὰ ἐπιτεθεῖ κατὰ τῆς Λευκάδος. Διετέλεσε γενικὸς πρόξενος τῆς Ρωσίας στὴ Νότια Ἠπειρο καὶ πολιτικὸς διοικητὴς στὴν Πάργα μέχρι τὴν ἀποχώρησή των Ρώσων ἀπὸ τὰ Ἐπτάνησα. Τὸ 1816 διορίστηκε γενικὸς πρόξενος τῆς Ρωσικῆς Αυτοκρατορίας στὴν Πελοπόννησο. Τὸ 1819 μυήθηκε στὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία. Κατὰ τὴν Ἐπανάσταση, εὐρισκόμενος στὴν Ἰθάκη καὶ ἐνοχλούμενος ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους, ἐπέστρεψε στὴ Ρωσία. Ἐπανῆλθε στὴν Ἑλλάδα τὸ 1828 καὶ ἀνέλαβε, τὸ 1830, γενικὸς πρόξενος τῆς Ρωσίας στὴν Πελοπόννησο. Βλ. *Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἡλίου*, τ. Δ', σ. 585· Στ. Παπαγεωργίου, «Βλασσόπουλος (Βλασσόπουλος) Ἰωάννης», ἠλεκτρονικὴ ἐγκυκλοπαίδεια 1821-Lexicon.

δὲν μοὶ λέγετε τίποτε περὶ τῶν κατὰ τὴν Ναύπακτον, καὶ Μεσολόγγιον: Ἡ παράδοση τοῦ Ἀντιρρίου καὶ ἡ τήρηση τῶν ὄρων τῆς συνθήκης, ὅπως καὶ ἐκεῖνης κατὰ τὴν παράδοση τῆς Βόνιτσας, συνέβαλαν ἀναμφισβήτητα καὶ στὴν παράδοση τῆς Ναυπάκτου. Ὅλες οἱ διαθέσιμες ἐλληνικὲς δυνάμεις κινήθηκαν γιὰ νὰ ἀποκλείσουν στενά τὸ φρούριο τῆς πόλεως, τῆς Ναυπάκτου, ἀπὸ τὴν παραλία ὡς τὴν ἀκρόπολή του, τὸ Ἴς Καλέ. Ο Ἀνδρέας Μιαούλης, με τὴ σειρά του, ἀπέκλεισε τὸ φρούριο ἀπὸ τὴ θάλασσα. Τῇ μάχῃ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου ἀκολούθησε ἡ σύμπτυσή των Τούρκων ἐντὸς αὐτοῦ στις 29 Μαρτίου. Τελικά, πιεζόμενοι, κυρίως ἀπὸ τὸν στενὸ ἀποκλεισμὸ καὶ μὴν περιμένοντας ἀπὸ πούθενά βοήθεια, ἀποφάσισαν νὰ συνθηκολογήσουν. Στις 18 Ἀπριλίου τὸ φρούριο παραδόθηκε στὸν πληρεξούσιο τοποτηρητὴ, τὸν Αὐγουστίνου Καποδίστρια (Παπαδόπουλος, *Ἡ Ἐπανάσταση*, σ. 128-129· Dostas, *The Last Phase of the War of Independence*, σ. 135-136). Σύμφωνα με τὴ μαρτυρία τοῦ Σ. Πέρογλου (ἐπιστολὴ στὸν Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο, Ναύπακτος, 20 Ἀπριλίου 1829, ΓΑΚ, Ἀρχεῖον Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, φάκ. 16α, ἔγγραφο υπ' ἀρ. 4647): «Τελειωθῆσης τῆς Συνθήκης ταύτης, ἡ μὲν ἐξοχότης τοῦ ἀπέρασε εἰς Βοστίτζαν, οἱ δὲ Τούρκοι μὴν υποφέροντες τὴν πείναν ἐζήτησαν νὰ παραδώσουν τὸ φρούριον [...] ὅθεν τὴν 18 τοῦ τρέχοντος ὁ Πασάς ἀφῆσε τὰ χαρέμια τοῦ ν' ἀπεράσουν εἰς τὸν «Ἀρην», καὶ ἐσυγχώρησε εἰς τοὺς Τακτικὸὺς τὴν εἴσοδον τοῦ φρουρίου, οὗτοι δὲ διακόσιοι τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν κρατοῦν τὸ δυνατώτερον καὶ υψηλότερον μέρος. Ἐνῶ οἱ Τούρκοι περιμένουν ἀνυπομόνως τὰ πλοία διὰ νὰ ἐξέλθουν, καὶ ζητοῦν ψωμί διὰ νὰ μὴν ἀποθάνωσι τῆς πείνας».

Γιὰ τὴν παράδοση τοῦ Μεσολογγίου στους Ἑλληνας βλ. σχόλιο ἐγγράφου ἀρ. 83.

78. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΜΙΑΟΥΛΗ

Πόρος, 25 Απριλίου 1829

Ο Αλ. Μαυροκορδάτος ενημερώνει τον Α. Μιαούλη για διάφορα οικονομικά και πολιτικά ζητήματα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (2Γ)· πρβλ. ΙΑΜΥ 166.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 1 φ. 32,5×22,0 εκ. Φέρει υδατόσημο και φθορά. Μεταγενέστερα το έγγραφο υπογράφηκε από τον Δημόσιο Μνήμονα της Ύδρας Παντελή Α. Πρωτοπαπά, ο οποίος αριθμήσε και τις δύο σελίδες του (2784, 2785).

! Σεβαστέ μοι Ναύαρχε,

Ἐλαβα τὸ πρὸς τὸν Ἀντιναύαρχον Κόμητα Ἐιδῆνον διευθυνόμενον, τὸ ὁποῖον ἀμέσως παρέδωσα εἰς τὸν Κὸν Βλασσόπουλον, λέγων ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ πέμψη ὅπου εὐρίσκεται ὁ ῥηθεις Ναύαρχος.

Ὁ Κυβερνήτης ἔφθασεν εἰς Αἴγιναν χθές, καὶ διετάχθη καὶ ἐγὼ νὰ μεταβῶ ἐκεῖ, διὰ νὰ δοθῶσιν αἱ περὶ τὸν ἐν τῷ Κόλπῳ Ναυτικῶν δυνάμεων διαταγαί, ὁποίας ὅμως ἀγνοῶ εἰσέτι. Σήμερον ἐμποδίσθη ἐξ αἰτίας τοῦ σφοδροῦ, καὶ ἐναντίου ἀνέμου, αὔριον ὅμως μεταβαίνω, καὶ ἀμέσως θέλω Σᾶς γράψαι, μὲ τὴν αὐτὴν εὐκαιρίαν θέλω ἐμβάσει εἰς τὸν Φροντιστήν, καὶ ταμίαν ὅλα τὰ χρήματα διὰ τὴν τριμηνίαν ὀλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς Ἑλλάδος, καὶ θέλω ὀμιλήσει κατ' εὐθείαν τὸν Κυβερνήτην διὰ τὴν ἀποστολὴν καὶ τῶν παλαιῶν Μηνιαίων σας, καὶ τῶν τῆς τραπέζης ἐξόδων. Ἀπὸ προχθὲς τὸ ἔσπερας εἶναι εἰς Αἴγιναν καὶ ὁ Μαρεσσάλλος Μαιζὼν εἰς τὸν ὁποῖον ἔγειναν, καὶ γίνονται ὅλα αἱ δυνατὰ δεξιώσεις. Αἱ τρεῖς δυνάμεις ἀπεδέχθησαν τέλος πάντων τὰ ὄρια τὰ προβληθέντα ἀπὸ τοὺς πρέσβεις, καὶ ὅλας σχεδὸν τὰς προτάσεις τῶν πρέσβεων περὶ Ἑλλάδος, καὶ ἔγεινε νέον πρωτόκολλον περὶ τούτου. Οἱ πρέσβεις τῶν δύο δυνάμεων πηγαίνουν εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ προβάλλουν ταῦτα εἰς τὸν Σουλτάνον ἐκ μέρους καὶ τῶν τριῶν Συμμάχων. Ἡ μερικὴ μου γνώμη εἶναι ὅτι ὁ Σουλτάνος δὲν θέλει δεχθῆ ἄλλο τίποτε, ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ ἐὰν ἡμεῖς προλάβωμεν καὶ τὴν Εὐρίπον πρὶν ἐμβάσῃ τροφάς, εὐρισκόμεθα εἰς τὰ παραδεχθέντα ὄρια, καὶ ὁ Θεὸς Καλός.

Ἐν Πόρῳ, 25: ἄπριλ. 1829

Ὁ Σεβόμενός Σας
Ἄδελφός καὶ φίλος
Α. Μαυροκορδάτος

Σχόλια

παρέδωσα εις τὸν Κὸν Βλασσόπουλον: Για τον Ιωάννη Βλασσόπουλο βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 77.

τὸν Ἀντιναύαρχον Κόμητα Ἐϊδήνον: Για τον Χέυδεν βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 68α.

Ὁ Κυβερνήτης ἔφθασεν εἰς Αἴγινα: Στίς 26 Ἀπριλίου του 1829 ο ναύαρχος Μαιζών καταφθάνει στην Αίγινα, όπου του επιφυλάσσεται λαμπρή υποδοχή. Δεκαπέντε πλοίαρχια και γολέτες, φέροντας μπροστά τη γαλλική και πίσω την ελληνική σημαία, ἐξήλθαν προς προϋπάντησή του. Από την προηγούμενη, ὅλοι οι κάτοικοι του λιμανιού της νήσου είχαν ενημερωθεί με κήρυκα να φωταγωγήσουν τις προσόψεις των σπιτιών τους. Βλ. *Αρχαία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 9, σ. 494, επιστολή Ν.Γ. Παγκαλάκη στον Γεώργιο Κουντουριώτη, Αίγινα, 26 Ἀπριλίου 1829: «Ο Κωλέττης, ο Τρικούπης, ο Περρούκας, ο Κουντουμάς, ο Μαυροκορδάτος κ.λπ. εφίλοτιμήθησαν ποῖος να φωταγωγήση το σπίτι του περισσότερο».

ὁ Μαρσεάλλος Μαιζών εἰς τὸν ὁποῖον ἔγειναν, καὶ γίνονται ὅλοι αἱ δυνατὰ δεξιώσεις: Για τις εκδηλώσεις προς τιμὴν τοῦ αναχωρούντος γαλλικοῦ εἰστρατευτικοῦ σώματος βλ. ἔγγραφα αρ. 62 και 70.

Αἱ τρεῖς δυνάμεις ἀπεδέχθησαν τέλος πάντων τὰ ὄρια ... καὶ ἔγεινε νέον πρωτόκολλον περὶ τούτου: Πρόκειται για το Πρωτόκολλο που υπέγραψαν οι αντιπρόσωποι της Μεγάλης Βρετανίας, Γαλλίας και Ρωσίας στο Λονδίνο στις 10/22 Μαρτίου 1829 και στο οποίο καθοριζόταν ὅτι το μελλοντικό ελληνικό κράτος θα ήταν υποτελές στην Ὑψηλὴ Πύλη και θα συμπεριλάμβανε στα ὄριά του την Εὐβοια και τη Στερεὰ Ελλάδα μέχρι τη γραμμὴ Παγασητικού-Αμβρακικού. Το Πρωτόκολλο και το περιεχόμενό του ἔγιναν γνωστά στην Ελλάδα στις αρχές Μαΐου. Βλ. Βακαλόπουλος, *Ιστορία*, τ. 8, σ. 491-492· Dakin, *Ο Αγώνας των Ελλήνων*, σ. 341-342.

Για τα ὄρια της Ελλάδος βλ. ἔγγραφο αρ. 60 και σχετικὸ σχόλιο.

ἡ μερικὴ μου γνώμη εἶναι ὅτι ὁ Σουλτάνος δὲν θέλει δεχθῆ πάλιν τίποτε: Πράγματι η Πύλη κράτησε παρελκυστική πολιτική, μη δεχόμενη ουσιαστικά το Πρωτόκολλο μέχρι την ἴττα της στον Ρωσοτουρκικὸ πόλεμο και την υπογραφή της Συνθήκης της Ἀδριανουπόλεως (2/14 Σεπτεμβρίου 1829). Βλ. Βακαλόπουλος, *ὁ.π.*, σ. 498-502 και Dakin, *ὁ.π.*, σ. 342-343.

ἐὰν ἡμεῖς προλάβωμεν καὶ τὴν Εὔριπον πρὶν ἐμβάση τροφάς, εὐρισκόμεθα εἰς τὰ παραδεχθέντα ὄρια: Αναφέρεται στο κάστρο της Ευρίπου στη Χαλκίδα, το οποίο βρισκόταν ἀκόμη υπό οθωμανικὸ ἔλεγχο. Προφανῶς ο Μαυροκορδάτος ἐλπίζει να καταληφθεῖ το κάστρο ἀπὸ τις ελληνικές δυνάμεις, προκειμένου να καταστεί πιο βέβαιη η ενσωμάτωση της Εὐβοίας στο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος, ὅπως καθοριζόταν ἄλλωστε στο Πρωτόκολλο της 10/22 Μαρτίου 1829. Στο ἴδιο Πρωτόκολλο εἶχε ζητηθεῖ, ὡστόσο, ἀπὸ τις εμπόλεμες δυνάμεις να κηρύξουν ἄμεσα ἀνακωχή, κάτι που η ελληνική πλευρὰ δεν δεχόταν. Βλ. Βακαλόπουλος, *ὁ.π.*, σ. 492-497.

181. ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΗΣ Δ' ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΧΕΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΜΙΑΟΥΛΗ
Ναύπλιο, 3 Αυγούστου 1832

Ο Α. Μιαούλης διορίζεται μέλος της «επί των αποζημιώσεων και αμοιβών επιτροπής».

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (4Α)· πρβλ. ΙΑΜΓ' 54.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 2 φ. 28×21 εκ. Έντυπο, το κείμενο σε πλαίσιο, στο οποίο έχει συμπληρωθεί χειρόγραφα το όνομα του Ανδρέα Μιαούλη και η θέση στην οποία διορίζεται. Φέρει υδατόσημο και σφραγίδα (ΣΥΝΕΧ. ΤΗΣ Δ' ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΘΝ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ 1832). Το έγγραφο διπλώθηκε σχηματίζοντας φάκελο, όπου αναγράφηκε το όνομα του παραλήπτη. Μεταγενέστερα το έγγραφο υπογράφηκε στην πρώτη σελίδα από τον Δημόσιο Μνήμονα της Ύδρας Παντελή Α. Πρωτοπαπά, ο οποίος αριθμησε όλες τις σελίδες του (2196, 2197, 2198, 2199).

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀ. Μιαούλην

Κατὰ τὸν § 8 τῶν Πρακτικῶν τῆς θ' Συνεδριάσεως διορίζεσαι, Κύριε, μέλος τῆς ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων καὶ ἀμοιβῶν ἐπιτροπῆς.

Ἡ Συνέλευσις προσκαλοῦσα τὴν σύμπραξίν σου εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον, πέποιθεν ὅτι θέλεις δείξει ὅλον τὸν δυνατὸν σου ζῆλον εἰς τὴν εὐτυχῆ καὶ ταχεῖαν ἐκπεραίωσίν του.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 3 Αὐγούστου 1832

Ὁ Πρόεδρος

Πανοῦτσος Νοταρᾶς

Οἱ Γραμματεῖς

Α. Πολυζωΐδης

[Τ.Σ.]

[πανώγραμμο]

Πρὸς τὸν Κύριον Α. Μιαούλην. | ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως.

Σχόλια

Τα 22 μέλη της επιτροπής αποζημιώσεων και αμοιβών ήταν τα εξής: Α. Μιαούλης, Ν. Μπότασης, Β. Χάλης, Α. Μαυρομιχάλης, Σ. Φραγκίσκος, Παναγιώτης Μπενάκης,

Δ. Μελετόπουλος, Μ. Γρίβας, Σ. Πάγκαλος, Α. Εγκολφόπουλος, Γ. Πετρόπουλος, Ιωάννης Στράτος, Α. Εμμ. Παπάς, Δ. Γρηγοράκης, Ιωάννης Γούστης, Ν. Γκίκας, Δ. Χατζίσκος, Ιωάννης Οικονόμου, Γ. Κριεζής, Ιωάννης Γιολδάσης, Γρηγ. Παπαλεξόπουλος και Χαράλαμπος Παπαπολίτης. Αργότερα προστέθηκαν και οι: Α.Ν. Αποστόλης και Α. Λόντος (Πρακτικά της Θ' συνεδρίασεως της Εθνικής Συνελεύσεως, 30 Ιουλίου 1832, *ΑΕΠ*, τ. 5, σ. 373· βλ. επίσης *Εθνική Εφημερίς*, φ. 33-34, 13 Αυγούστου 1832, σ. 177-178). Η συμμετοχή του Μιαούλη σε αυτή την επιτροπή θα πρέπει να συσχετισθεί με το έντονο ενδιαφέρον των Ύδραίων, όπως και εν γένει των νησιωτών, για την προς όφελός τους επίλυση του θέματος των αποζημιώσεων αναφορικά με την προσφορά τους κατά τον Αγώνα. Η διάλυση της Εθνοσυνελεύσεως λίγες μέρες αργότερα (10 Αυγούστου 1832) δεν επέτρεψε στην επιτροπή να επιτελέσει κάποιο έργο.

Ὁ Πρόεδρος Πανοῦτσος Νοταρᾶς: Ο Πανούτσος Νοταράς (Τρίκαλα Κορινθίας, 1752-Αθήνα, 1849), γόνος οικογένειας προκρίτων της Κορινθίας, έλαβε μέρος στα Ορλωφικά το 1770 και μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία το 1818. Παρά τις αρχικές επιφυλάξεις του, συμμετείχε εξ αρχής στην Επανάσταση και εξελέγη πληρεξούσιος σε όλες τις Εθνοσυνελεύσεις, διατελώντας πρόεδρος της Γ' Εθνοσυνελεύσεως το 1826. Εξελέγη επίσης πρόεδρος της Εθνοσυνελεύσεως της Πρόνοιας το 1832. Διετέλεσε πρόεδρος της Εθνοσυνελεύσεως του 1843-1844, η οποία και κατάρτισε το οθωνικό Σύνταγμα. Βλ. *ΠΒΑ*, τ. 7, σ. 262.

Για τον Αναστάσιο Πολυζωΐδη βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 161α.

182. ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ Ναύπλιο, 20 Αυγούστου 1832

Η Γραμματεία Εξωτερικών και Εμπορικού Ναυτικού καλεί τον Ανδρέα Μιαούλη να αναχωρήσει άμεσα μαζί με τα άλλα μέλη της Επιτροπής που θα μεταβεί στο Μόναχο για να προσφέρει το στέμμα της Ελλάδος στον Όθωνα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (35 Α)· πρβλ. ΙΑΜΓ 58.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 1 φ. 30 × 20,7 εκ. Έντυπο en tête: «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ». Φέρει σφραγίδα (Ο ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ). Μεταγενέστερα το έγγραφο υπογράφηκε στην πρώτη σελίδα από τον Δημόσιο Μνήμονα της Ύδρας Παντελή Α. Πρωτοπαπά, ο οποίος και αριθμήσε και τις δύο σελίδες του (2406, 2407).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ
ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Άρ. 325

Πρὸς τὸν Ναύαρχον Κύριον Ἀνδρέαν Μιαούλην

Ἡ Κυβέρνησις τιμῶσα τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα λαμπρὰς ἐκδουλεύσεις σας, εὐη-
ρεστήθη νὰ σᾶς ὀνομάσῃ, Κύριε Ναύαρχε, μέλος μιᾶς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας ὁ
σκοπὸς ἐμφαίνεται εἰς τὸ Ἐσώκλειστον διάταγμα ὑπ' ἄρ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη πρόκειται ν' ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν μὲ τὰ πλοῖα τῆς Συμ-
μαχίας, τὰ ὁποῖα διὰ μόνην αὐτὴν μένουσιν ἀκόμῃ ἐνταῦθα δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας,
ἐνῶ ἔμελλον νὰ κάμωσι πανία ἀπόψε. Ὅθεν καὶ παρακαλεῖσθε, ἅμα λάβετε τὴν
παροῦσαν, νὰ σπεύσετε νὰ ἐλθῆτε ἐδῶ χωρὶς τὴν παραμικρὰν ἀναβολὴν, ὅπου
θέλετε εὐρεῖ καὶ τοὺς συναδελφούς σας.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 20 Αὐγούστου 1832

Ὁ Γραμματεὺς
Σ. Τρικούπης
[Τ.Σ.]

[συνημμένον]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ναύπλιο, 19 Αυγούστου 1832

Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ ορίζει τοὺς Ἀνδρέα Μιαούλη, Κωνσταντῖνο Μπότσαρη καὶ
Γενναίον Κολοκοτρῶν μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς που θα μεταβεῖ στο Μόναχο για να εκφρά-
σει προς τον βασιλιά της Βαυαρίας τη χαρὰ του ελληνοῦ ἔθνους για την ἀνάρρηση
στον ελληνοῦ θρόνο του πρίγκιπα Ὅθωνος καὶ για να προσφέρει στον τελευταῖο τὴν
αφοσίωση καὶ υποταγὴ των Ἑλλήνων.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (46Θ)· πρβλ. ΙΑΜΥ 57

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Αντίγραφο («Ἴσον ἀπαράλλακτον»), 2 φ. 30,0×21,5 εκ. Φέρει υδατόσημο
καὶ σφραγίδα (Ο ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ). Μεταγενέστερα το ἐγγράφο
υπογράφηκε στην πρώτη σελίδα ἀπὸ τον Δημόσιο Μνήμονα τῆς Ὑδρας Παντελῆ Α.
Πρωτοπαπά, ο οποίος ἀριθμῆσε ὅλες τις σελίδες του (2410, 2411, 2412, 2413).

✽

υπαξιωματικῶν καὶ ναυτῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ, δὲν ἐπαρουσιάσθησαν παρὰ εἷς μόνος ναυτικός, πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου Νόμου, διέταξε διὰ τῆς ἀπὸ 29 Ἀπριλίου/10 Μαΐου τ.ε. Βασ. Διαταγῆς ὑπ' ἀρ. 23646 τὴν διάλυσιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐπροεδρεύετε.

Σᾶς κοινοποιῶμεν ὅθεν τὴν ἀνωτέρω Διαταγὴν κατὰ συνέπειαν τῆς ὁποίας θεωρεῖσθε τοῦ λοιποῦ πεπαυμένος ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιτροπῆς

Ὁ Γραμματεὺς
Λεσσοῦρος
ὁ Σύμβουλος Διευθυντῆς
Γ.Κ. Τισαμενός

Περὶ παύσεώς του ὡς προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν ἐκδουλεύσεων τοῦ Ναυτικοῦ ἐπιτροπῆς.

Σχόλια

Περὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Ἀνδρέα Μιαούλη σε πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἐξέταση τῶν ἀποδεικτικῶν τῶν υπαξιωματικῶν καὶ ναυτῶν τῶν ἀφορώντων στὶς «εκδουλεύσεις» ποῦ προσέφεραν στὸν Ἀγῶνα βλ. ἐγγράφο αρ. 200.

Για τὸν Λεσσοῦρο βλ. σχόλιο ἐγγράφου αρ. 200.

Για τὸν Γ.Κ. Τισαμενὸ βλ. σχόλιο ἐγγράφου αρ. 195.

223. ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΜΙΑΟΥΛΗ

Ἀθήνα, 7 Ἀπριλίου 1835

Ἡ Γραμματεία τῶν Ναυτικῶν κοινοποιεῖ στὸν Α. Μιαούλη τὸν διορισμὸ τοῦ ὡς ὑποναύαρχου καὶ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τοῦ Βασιλικοῦ Στόλου. Συγχρόνως τὸν ἐνημερώνει ὅτι ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὰ καθήκοντα τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ναυτικοῦ Διευθυντηρίου τοῦ Πόρου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (32Α)· πρβλ. ΙΑΜΓ 91.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 1 φ. 32,0×20,0 εκ. Ἐντυπο en tête διακοσμημένο με θυρεό: «ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ». Φέρει υδατόσημο καὶ φθορές. Μεταγενέστερα τὸ ἐγγράφο υπογράφηκε στὴν πρώτη σελίδα ἀπὸ τὸν Δημόσιο Μνήμονα τῆς Ὑδρας Παντελή Α. Πρωτοπαπά.

Άρ. 6908

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὴν 7 Ἀπριλίου 1835, Ἐν Ἀθήναις

Ἡ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 Πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ναυτικοῦ Διευθυντηρίου Κ.Α. Μιαούλην

Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης, διὰ διατάγματος ὑπ' ἀρ. 23950 τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ἐγκλείεται ἐνταῦθα, εὐηρεστήθη, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς μεγάλας πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας Σας, νὰ Σᾶς διορίσῃ Ὑποναύαρχον, καὶ Γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν τοῦ Β. Στόλου.

Συγχρόνως δέ, διὰ τοῦ αὐτοῦ διατάγματος, νὰ σᾶς ἀφαιρέσῃ τὰ βάρη, ὅσα ὡς διευθυντῆς τοῦ Ναυτικοῦ Διευθυντηρίου ἔχετε, ἐπιθυμοῦσα νὰ διαμείνετε πάντοτε εἰς τὴν πρωτεύουσαν, διὰ νὰ δύναται τοιουτοτρόπως νὰ λαμβάνῃ ἐν καιρῷ ἀνάγκης τὰς ἐμπείρους συμβουλὰς Σας.

Ἡ Γραμματεία κοινοποιοῦσα πρὸς ὑμᾶς, τὴν Βασιλ. ταύτην ἀπόφασιν, εἶναι εὐελπὶς, ὅτι θέλετε εὐρῆ ἐν αὐτῇ νέον δεῖγμα τῆς πρὸς ὑμᾶς ἰδιαιτέρας ὑπολήψεως τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ἄξιον τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων Σας.

Ὁ Γραμματεὺς

Λεσσοῦϊρος

Ὁ Σύμβουλος Διευθυντῆς

Γ.Κ. Τισαμενός

Περὶ παύσεως ἀπὸ τὰ χρέη του, καὶ περὶ διορισμοῦ του ὡς ἀντιναύαρχου κλπ.

[α' συνημμένο]

ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Ἀθήνα, 3/15 Ἀπριλίου 1835

Βασιλικὸ διάταγμα με το οποίο ο Ανδρέας Μιαούλης διορίζεται υποναύαρχος και γενικός επιθεωρητής του Βασιλικού Στόλου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (31Α)· πρβλ. ΙΑΜΥ 90.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 1 φ. 32,2×20,7 εκ. Ακριβές αντίγραφο. Φέρει σφραγίδα (Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜ. ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤ.). Μεταγενέστερα το έγγραφο υπογράφηκε στην πρώτη σελίδα από τον Δημόσιο Μνήμονα της Ὑδρας Παντελή Α. Πρωτοπαπά.

Ἄρ. 23950

᾽Οθων κ.λ.

Εὐδοκήκαμεν νὰ ὀνομάσωμεν τὸν ἡμέτερον τὰ πολλὰ ὑπηρετήσαντα Σύμβουλον τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἀντιναύαρχον Ἀνδρέα Μιαούλην εἰς βαθμὸν καὶ χαρακτῆρα Ὑποναύαρχου, καὶ νὰ τὸν διορίσωμεν Γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν τοῦ ἡμετέρου Στόλου.

Τὸν ἀφαιροῦμεν τὰ χρέη Προέδρου τοῦ Ναυτικοῦ Διευθυντηρίου, ἀφίνοντες εἰς αὐτὸν τὸν μισθόν, καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν ἡμετέραν πρωτεύουσιν καὶ Μητρόπολιν, ὅταν δὲν εἶναι ἀναγκαῖος νὰ ἦναι ἐπὶ τῶν πλοίων, διὰ νὰ δυνάμεθα εἰς σημαντικὰς περιστάσεις νὰ λαμβάνωμεν τὰς ἐμπείρους συμβουλὰς του.

Τὴν 3/15 Ἀπριλίου 1835. Ἐν Ἀθήναις.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως.

ἡ Ἀντιβασιλεία

Κόμης Ἀρμανσπίργ Πρόεδρος, Κόβελ, Ἐιδέκ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτ. Γραμματεὺς

Λεσουῖρος

Διὰ τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀντιγραφῆς | Τὴν 7 Ἀπριλίου 1835. Ἐν Ἀθήναις | Ὁ Σύμβουλος Διευθυντῆς τοῦ Γραφείου | τῆς ἐπὶ τῶν Ναυτ. Γραμματείας | Γ.Κ. Τισαμενός

[Τ.Σ.]

[6' συνημμένο]

ΔΙΠΛΩΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Ἀθήνα, 3/15 Ἀπριλίου

Δίπλωμα του Ἑλληνικοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ, με το οποίο ο Ἀνδρέας Μιαούλης διορίζεται ὑποναύαρχος του Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (36Α): πρβλ. ΙΑΜΥ 88-89.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Γερμανικά-ελληνικά, 1 φ. 36,5 × 46,0 εκ. Ἐντυπο en tête διακοσμημένο με θυρεό: «ΘΘΩΝ. ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ». Φέρει τη μεγάλη του κράτους σφραγίδα. Φθορές.

άρ. 89

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Wir haben den Contre Admiral Andreas Miaouli auf in ihn gesetztes Vertrauen und im Glauben an seine Uns geleistete Eidespflicht zum Vice Admiral in Unser Königlichen Marine ernannt. Gegenwärtiges Patent wird ihm daher, um diese Anstellungallenthalben beweisen zu können unter Unserer Allerhochst eigenhandigen Unterschrift und beygedrucktem grösseren geheimen Staats Insiegel ausgefertigt und zugestellt.

Gegeben in Unserer Residenzstadt Athen den 3/12 ten April 1835.

Im Namen des Königs
Die Regentschaft.
Armansperg, Karl Abell, Heideck

Vice Admirals Patent Der Unser Königlichen Marin Für Den contre Admiral Andreas Miaoulis

Διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀντιναύαρχον Ἀνδρέαν Μιαούλην ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν πίστιν αὐτοῦ εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔνορκον ὑποχρέωσίν του τὸν διορίζομεν Ὑποναύαρχον εἰς τὸ Ἡμέτερον Β. Ναυτικόν. Καὶ πρὸς ἔνδειξιν τοῦ διορισμοῦ τούτου δίδεται τὸ παρὸν δίπλωμα μετὰ τὴν Ἡμετέραν ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν ὑπογεγραμμένον καὶ μετὰ τὴν Ἡμετέραν ἰδιαιτέραν μεγάλην σφραγίδα τοῦ Κράτους ἐσφραγισμένον.

Ἐκδοθὲν ἐν τῇ Ἡμετέρᾳ Καθέδρᾳ Ἀθηνῶν τὴν 3ῃ Ἀπριλίου 1835

Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Γραμματεὺς
Λεσσοῦτρος

ΔΙΠΛΩΜΑ τοῦ Ἑλληνικοῦ Β. Ναυτικοῦ διὰ τὸν Ὑποναύαρχον Α. Μιαούλην.

Σχόλια

νά σᾶς ἀφαιρέση τὰ βάρη, ὅσα ὡς διευθυντῆς τοῦ Ναυτικοῦ Διευθυντηρίου ἔχετε: Για το Ναυτικό Διευθυντήριο και τον διορισμό του Μιαούλη σε αυτό βλ. έγγραφο αρ. 195 και σχετικό σχόλιο.

Διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀντιναύαρχον Ἀνδρέαν Μιαούλην ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν πίστιν αὐτοῦ ... τὸν διορίζομεν Ὑποναύαρχον εἰς τὸ Ἡμέτερον Β. Ναυτικόν: Ο Ανδρέας Μιαούλης ἔλαβε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἀντιβασιλείας διάφορα ἀξιώματα και του ανατέθηκαν αρκετές αποστολές. Ενδεικτικά, διορίστηκε διευθυντῆς του Ναυτικοῦ Διευθυντηρίου στον Πόρο στις 30 Οκτωβρίου 1833, πρόεδρος επιτροπῆς που θα εξέταζε τα παραστατικά τα αποδεικνύοντα τις «εκδουλεύσεις» των υπαξιωματικών και ναυτῶν στον Αγώνα (βλ. έγγραφο αρ. 200), σύμβουλος Επικρατείας στις 19/31 Οκτωβρίου 1834 (βλ. έγγραφο αρ. 212) και, τέλος, πρόεδρος επιτροπῆς για τὴ διερεύνηση του καταλλήλοτερου τύπου για τὴν κατασκευή του Ναυστάθμου (βλ. έγγραφο αρ. 214). Η προαγωγή του σε υποναύαρχο και ἡ μετάκλησή του στην πρωτεύουσα εἶχε ουσιαστικά, δεδομένης και τῆς επιδεινούμενης κατάστασης τῆς υγείας του, χαρακτηριστὴ τιμητικὴ ἀποστράτευση. Για τὸν διορισμό του Ἀνδρέα Μιαούλη σε υποναύαρχο του Βασιλικῆς Ναυτικῆς βλ. ἐπίσης *Εφημερίς τῆς Κυβερνήσεως του Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος*, φ. 13, 2 Μαΐου 1835, σ. 76.

Κατὰ τὴ διάρκεια του Ἀγῶνος, οἱ Ἕλληνες ἀνώτεροι ναυτικοὶ διοικητῆς ἔφεραν τὸν τίτλο του ναύαρχου στην ἐπίσημή τους ἀλληλογραφία, ὁμως ὅλοι τους προσφώνουσαν («καπετάνιους»). Πρῶτα, ο τίτλος του ναύαρχου ἀπονεμήθηκε στον Γεωργίου Τοματᾶκη στις 28 Ἀπριλίου 1821, ὅταν ἀνέλαβε, προσωρινά, τὸν τίτλο του ναύαρχου του Ναυτικῆς τῆς Ὑδρας τὸν πρῶτο χρόνο τῆς Ἐπαναστάσεως. Βλ. Κωνσταντινίδης, *Καράβια*, σ. 356.

Ἀπὸ τα τέλη του 1823 ἀναφαίνονται πλέον και ἀντιναύαρχοι (contre amiral), μολονότι ο ὅρος ἐπισήμως εἰσῆχθη στον τρινήσιο στόλο το 1825. Κατὰ τὴν Ἐπανάσταση οἱ Ἕλληνες δεν χρησιμοποιούσαν τὸν ὄρο/βαθμὸ του υποναύαρχου (vice amiral) βλ. Κωνσταντινίδης, *ὁ.π.*, σ. 360. Για τὸ ναυαρχικὸ ἀξίωμα και τὴ σπουδαιότητά του στην Ἑλλάδα γράφει ο ἀμερικανὸς φιλέλληνας γιατρός Σάμιουελ Χάου: «Ο τίτλος του ναύαρχου ἡγεῖ καλῶς πλην εἰς τι οὗτος ἐχρησίμευεν; Πράγματι οὔτε ναύαρχος, οὔτε πλοίαρχος εἶχε πραγματικὴν ἐξουσίαν, διότι τὸ παν ἐξηρητάτο ἐκ τῶν ναυτῶν. Ἄν ο ναύαρχος διέτασσε τὸν πλοίαρχον, αὐτὸς συνεβουλεύετο τὸς ἀνδρας του και, ἂν μὲν αὐτοὶ συνεφώνουν, εἶχε καλῶς· ἂν ὄχι, οὐδεὶς ἠδύνατο να ἐκβιάση τούτους· ἡ υπηρεσία παρέμενεν ἀνεκτέλεστος και οὐδεὶς περὶ αὐτῆς ἐγίνετο πλέον λόγος». Βλ. Samuel Gridley Howe, *An Historical Sketch of the Greek Revolution*, Νέα Ὑόρκη: White, Gallaher & White, 1828, σ. 33-34· Κωνσταντινίδης, *ὁ.π.*, σ. 363.

Για τὸν Γ.Κ. Τισαμενὸ βλ. σχόλιο ἐγγράφου αρ. 195.

Για τὸν Λεσσοῦρο βλ. σχόλιο ἐγγράφου αρ. 200.

224. ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΜΙΑΟΥΛΗ

Αθήνα, 6 Μαΐου 1835

Η Γραμματεία των Ναυτικών γνωστοποιεί στον Ανδρέα Μιαούλη ότι εγκρίνεται η παραμονή του υποπλοίαρχου Παντελή Β. Παντελάκη «πλησίον» του.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΙ (33Α)· προβλ. ΙΑΜΓ 93.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 1 φ. 32,0×20,5 εκ. Έντυπο en tête διακοσμημένο με θυρέο: «ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ. Μεταγενέστερα το έγγραφο υπογράφηκε στην πρώτη σελίδα από τον Δημόσιο Μνήμονα της Ύδρας Παντελή Α. Πρωτοπαπά.

ΑΡ. 7325

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὴν 6 Μαΐου 1835

Ἐν Ἀθήναις

Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Πρὸς τὸν ὑποναύαρχον Κύριον Ἀνδρέαν Μιαούλην κλπ.

Διὰ Βασιλικῆς διαταγῆς ὑπ' ἀρ. 24588, ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἀποδεχθεῖσα τὴν πρὸς αὐτὴν γενομένην αἴτησίν Σας περὶ τοῦ ὑποπλοίαρχου Κυρίου Παντελάκη, διέταξεν νὰ ἐξακολουθῇ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος νὰ μένη πλησίον Σας καὶ νὰ ἐκπληροῖ τὰ αὐτὰ χρέη, τὰ ὅποια καὶ μέχρι τοῦδε ἐξεπλήρουν ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς Σας.

Τοῦτο σπεύδει νὰ σᾶς κοινοποιήσῃ ἡ Γραμματεία πρὸς πληροφορίαν Σας.

Ὁ Γραμματεὺς

Λεσσοῦτρος

Ὁ Σύμβουλος Διευθυντῆς

Γ.Κ. Τισαμενός

Περὶ τοῦ νὰ διαμένῃ πλησίον του ὁ ὑποπλοίαρχος Παντελάκης.

Σχόλια

περὶ τοῦ ὑποπλοίαρχου Κυρίου Παντελάκη: Για τον Παντελή Παντελάκη βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 207.

Για τον Γ.Κ. Τισαμενό βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 195.

Για τον Λεσσοῦρο βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 200.

225. ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΜΙΑΟΥΛΗ
Αθήνα, 6 Μαΐου 1835

Ἡ Γραμματεία τῶν Ναυτικῶν κοινοποιεῖ στον Ἀνδρέα Μιαούλη τὸν θάνατο τοῦ Ἰνφάντου δὸν Αὐγούστου τῆς Πορτογαλίας, Δούκα τῆς Λαϊχτενβέργης καὶ τὴν κήρυξη αὐλικοῦ πένθους.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (34Α)· πρβλ. ΙΑΜΥ 92.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 1 φ. 32,2×20,7 εκ. Ἐντυπο en tête διακοσμημένο με θυρεό: «ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Ἡ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ». Μεταγενέστερα τὸ ἐγγράφο υπογράφηκε στὴν πρώτη σελίδα ἀπὸ τὸν Δημόσιο Μνήμονα τῆς Ὑδρας Παντελή Α. Πρωτοπαπά.

ΑΡ. 7377

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὴν 6 Μαΐου 1835 | Ἐν Ἀθήναις

Ἡ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
Πρὸς τὸν ὑποναύαρχον Κύριον Ἀνδρέαν Μιαούλην.

Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης λαβοῦσα τὴν θλιβερὰν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου τοῦ ἐξαδέλφου Αὐτῆς τῆς Α.Β. Μεγαλειότητος τοῦ Ἰνφάντου Δὸν Αὐγούστου τῆς Πορτογαλίας Δουκὸς τῆς Λαϊχτενβέργης, διέταξεν αὐλικὸν πένθος δεκατεσσάρων ἡμερῶν.

Τὸ πένθος, ἀρχόμενον ἀπὸ χθές, θέλει φέρεσθαι παρὰ τῶν Γραμματέων τῆς Ἐπικρατείας τῶν Συμβούλων τῆς Ἐπικρατείας, τῶν Στρατηγῶν, καὶ τῶν προϊσταμένων εἰς τὰς δημοτικὰς ἀρχάς.

Τὴν Βασιλ. ταύτην διαταγὴν Σᾶς κοινοποιοῦμεν πρὸς ὁδηγίαν Σας.

Ὁ Γραμματεὺς

Λεσσοῦρος

Ὁ Σύμβουλος Διευθυντῆς

Γ. Κ. Τισαμενός

Περὶ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ Ἰνφάντου Δὸν Αὐγούστου
τῆς Πορτογαλίας.

Σχόλια

λαβοῦσα τὴν θλιβερὰν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου ... τοῦ Ἰνφάντου Δὸν Αἰγούστου: Ο Αύγουστος ντε Μπωαρναί (1810-1835), πρωτότοκος γιος του Εζέν ντε Μπωαρναί και της πριγκίπισσας Αυγούστας της Βαυαρίας, ήταν 2ος δούκας του Λόιχτενμπεργκ και ο πρώτος-πρίγκιπας σύζυγος της βασίλισσας Μαρίας Β΄ της Πορτογαλίας (26 Ιανουαρίου-28 Μαρτίου 1835). Ο μητρικός παππούς του, Μαξιμιλιανός της Βαυαρίας, ανέδειξε τον Εζέν, 1ο Δούκα του Λόιχτενμπεργκ, στις 14 Νοεμβρίου 1817. Την 4η Φεβρουαρίου 1831 ο Λόιχτενμπεργκ ήταν ένας από τους τρεις υποψηφίους για τον θρόνο του νεοσύστατου κράτους του Βελγίου. Βλ. στον ιστότοπο https://en.wikipedia.org/wiki/Auguste_de_Beauharnais

Για τον Γ.Κ. Τισαμενό βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 195.

Για τον Λεσσουίρο βλ. σχόλιο εγγράφου αρ. 200.

226. ΔΙΑΘΗΚΗ ΑΝΔΡΕΑ ΜΙΑΟΥΛΗ

Αθήνα, 8 Ιουνίου 1835

Η διαθήκη του Ανδρέα Μιαούλη.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: ΑΜ/ΓΠΠ (1Η).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 2 φ. 22,0×15,5 εκ. Αντίγραφο «ἴσον τῷ πρωτοτύπῳ ἀπαράλλακτον», 16 Νοεμβρίου 1839, χωρίς σφραγίδα, χωρίς υπογραφές. Η αντιπαραβολή με το χειρόγραφο που απόκειται στα ΓΑΚ απέδωσε διάφορες αβλεψίες, όπως ότι το όνομα του Συμβολαιογράφου Κοσμᾶ Κοκίδη αναφέρεται ως Ν. Κοκίδης. Επίσης, εντοπίστηκαν επουσιώδεις διαφορές με τη δημοσίευση των Αδαμοπούλου – Πρασσά, *Ανδρέας Μιαούλης* (όπου ο Μυργιαλῆς αναφέρεται ως Μυργικλῆς).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: Αδαμοπούλου – Πρασσά, *Ανδρέας Μιαούλης*, σ. 659-660· Αντ. Μαρμαρινός, «Η διαθήκη του ναύαρχου Ανδρέα Μιαούλη», *Το Μέλλον της Ύδρας*, αρ. 12 (178), έτος 15, Δεκέμβριος 1955, σ. 273-274.

Σχετικό: ΓΑΚ, Συμβολαιογραφικά, Αρχείο Κ. Κοκίδη, έγγραφα 1-411, 1835, έγγραφο υπ' αρ. 126, 8 Ιουνίου 1835.

Ἰ Διαθήκη τοῦ Ναυάρχου Ἀνδρέου Μιαούλη

1835 Ἰουνίου 8

Ἀριθ. 126 ἑκατὸν εἴκοσι ἕξ

Ἐν ἔτει χιλιοστῶ ὀκτακοσιοστῶ τριακοστῶ πέμπτῳ ἡμέρα Σάββατον ὀγδόῃ Ἰουνίου, δευτέρα ὥρα μετὰ μεσημβρίαν προσκληθεὶς παρὰ τοῦ Παντελῆ Β. Παντελάκη ἀνεψιοῦ τοῦ Ναυάρχου Ἀνδρέου Μιαούλη ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν του κειμένην εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ὅπου ἦσαν παρόντες καὶ οἱ προσυπογεγραμμένοι μάρτυρες Κ.Κ. Ἰωάννης Πρασσακάκης, Νικόλαος Β. Μπουδούρης, Ἀθανάσιος Λεονάρδος καὶ Γεώργιος Μυργιαλῆς. Ὁ Ναύαρχος Κύριος Ἀνδρέας Μιαούλης σῶας ἔχων τὰς φρένας ἀπεφάσισε νὰ διαθέσῃ διὰ τῆς παρούσης δημοσίας διαθήκης περὶ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας του ὡς ἀκολούθως.

Ἐγὼ Ἀνδρέας Μιαούλης ἔχων σῶας τὰς φρένας μου, πρῶτον μὲν συσταίνω τὴν ψυχὴν μου εἰς τὸν παντοδύναμον Θεόν, καὶ εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους διὰ νὰ μὲ παρασταθῶσιν ἐν ὥρᾳ θανάτου.

Δεύτερον ἀφήνω κληρονόμους μου ὅλα μου τὰ τέκνα νὰ μοιρασθῶσι τὴν περιουσίαν μου ὅλην μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Ἀφήνω εἰς τοὺς δύο ἀνηλίκους υἱούς μου Ἀθανάσιον καὶ Νικόλαον τὴν νεόκτιστον οἰκίαν μου κειμένην εἰς Πειραιᾶ μ' ὅλα τὰ μαγαζεῖα τῆς, τὴν εἰς Ναύπλιον κειμένην οἰκίαν μου ἀφήνω εἰς τὸν Μανώλην τὸν υἱόν μου χωρὶς ὅμως τ' ἄλλα ὑποστατικά, ἧγουν μόνον τὸ κτήριον.

Τὰς δὲ εὐρισκομένας εἰς Ὑδραν οἰκίας μου ἀφήνω εἰς τοὺς δύο υἱούς μου Δημήτριον καὶ Ἀντώνιον.

Παραγγέλω μετὰ τὸν θάνατόν μου οἱ δύο ἀνήλικοι υἱοί μου Ἀθανάσιος καὶ Νικόλαος, νὰ τρέφονται ἀπὸ τὴν ὅλην περιουσίαν μου, ἕως νὰ φθάσουν εἰς νόμιμον ἡλικίαν.

Παραγγέλω τὸ ἐν Πειραιεῖ ὀσπίτιον νὰ τελειοποιηθῇ ἀπὸ τὸ ὅλον τῆς καταστάσεώς μου, μὲ ὅλα τὰ μαγαζεῖα καὶ νὰ μένη καθὼς εἶπα εἰς τοὺς δύο ἀνηλίκους υἱούς μου Ἀθανάσιον καὶ Νικόλαον.

Ἰ² Ἀφήνω εἰς τὴν κόρην μου Μαρίαν νὰ λαμβάνῃ κληρονομίαν ἀπὸ τὰ ἀκίνητα ὑποστατικά ἓνα μερίδιον εἰς τὰ τρία μὲ τὰ ἀρσενικά, ἧγουν τὰ ἀρσενικά νὰ λαμβάνουν 3 μερίδια καὶ ἐκείνη ἓνα ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας αὕτη δὲν μετέχει.

Ἀφήνω εἰς τὸν ἀνεψιόν μου Παντελάκη διότι μὲ ἐδούλευσε καλὰ καὶ μὲ εὐχαρίστησε τετρακοσίας πῆχεις τετραγωνικούς εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἧτοι δέκα πῆχεις πλάτους καὶ σαράντα μήκους πρὸς τὸν δρόμον.

ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Περιλαμβάνεται αρχειακό και βιβλιογραφικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την τεκμηρίωση αυτής της εργασίας περισσότερες από μία φορές. Τα πλήρη βιβλιογραφικά στοιχεία όσων κειμένων χρησιμοποιήθηκαν μόνο μία φορά καταχωρίζονται στην οικεία θέση. Στις πηγές εντάσσονται όλα τα κείμενα εποχής, ανεξάρτητα από τον χρόνο δημοσίευσής τους.

Α. Πηγές

1. Δημοσιεύτες

Αρχείο Ιστορικών Εγγράφων ΙΕΕΕ, Αρχείο Περρούκα = Αρχείο Ιστορικών Εγγράφων, Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία Ελλάδος, Αρχείο Περρούκα.

Αρχείο Σ. Τρικούπη, ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ = Αρχείο Σ. Τρικούπη, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο/Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

ΓΑΚ, Αρχείον Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου = Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αρχείον Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου.

ΓΑΚ, Προσωπικές Υποθέσεις, φάκελος Κληρονομικά Ανδρέα Μιαούλη = Γενικά Αρχεία του Κράτους, Προσωπικές Υποθέσεις, φάκελος Κληρονομικά Ανδρέα Μιαούλη.

ΓΑΚ, Προσωπικές Υποθέσεις, φάκελος Μ4: Ορφανά Ανδρέα Μιαούλη = Γενικά Αρχεία του Κράτους, Προσωπικές Υποθέσεις, φάκελος Μ4: Ορφανά Ανδρέα Μιαούλη.

ΓΑΚ-Κ25, Συλλογή Φιλίππου Ιωάννου, υποφάκελος Γ' = Γενικά Αρχεία του Κράτους -Κ25, Συλλογή Φιλίππου Ιωάννου, υποφάκελος Γ'.

ΓΑΚ, Συμβολαιογραφικά, Αρχείο Κ. Κοκίδη, έγγραφα 1-411, 1835 = Γενικά Αρχεία του Κράτους, Συμβολαιογραφικά, Αρχείο Κ. Κοκίδη, έγγραφα 1-411, 1835.

ΙΑΜΓ = Ιστορικό Αρχείο Μουσείου Ύδρας

2. Δημοσιευμένες

ΑΕΠ, τ. 1 = *Αρχεία Ελληνικής Παλιγγενεσίας, τ. 1, Πρακτικά του Βουλευτικού και Προβουλευμάτων της Α' Βουλευτικής Περιόδου (1822-1823) και λοιπά δημόσια έγγραφα των ετών 1821, 1822, 1823*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1971 (1η έκδοση 1857).

ΑΕΠ, τ. 2 = *Αρχεία Ελληνικής Παλιγγενεσίας, τ. 2, Πρακτικά του Βουλευτικού και Προβουλευμάτων της Β' Βουλευτικής Περιόδου (1823-1824)*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1972 (1η έκδοση 1862).

ΑΕΠ, τ. 3 = *Αρχεία Ελληνικής Παλιγγενεσίας, τ. 3, Εθνικές Συνελεύσεις: Α' εν Επιδαύρω*

- 1821-1822, Β' εν Άστρει 1823, Γ εν Επιδαύρω 1826, Γ' κατ' επανάληψιν εν Ερμιόνη και Τροιζήνι 1827, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1971.
- ΑΕΠ, τ. 4 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, τ. 4, *Εθνικές Συνελεύσεις: Δ' εν Άργει Εθνική Συνέλευση 1828-1829*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1973.
- ΑΕΠ, τ. 5 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, τ. 5, *Εθνικές Συνελεύσεις: Ε' εν Άργει και εν Ναυπλίω 1831-1832, Δ' κατ' επανάληψιν 1831-1832, Δ' κατά συνέχειαν 1832*, Αθήνα: Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1974.
- ΑΕΠ, τ. 6 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, τ. 6, *Συνέχεια των Προβουλευμάτων και λοιπών εξερχομένων εγγράφων του Βουλευτικού, των εκδοθέντων στους τόμους 1 & 2, της Β' Βουλευτικής Περιόδου (1823-1824)*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1972.
- ΑΕΠ, τ. 7 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, τ. 7, *Πρακτικά του Βουλευτικού Σώματος της Γ' Βουλευτικής Περιόδου (1824- 1826)*, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1973.
- ΑΕΠ, τ. 10 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, τ. 10, *Αυτά έγγραφα του Εκτελεστικού Α' & Β' Βουλευτικής Περιόδου (1822-1823-1824)*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1977.
- ΑΕΠ, τ. 16 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, τ. 16, *Κατάλοιπα οικονομικών εγγράφων 1822 & Αυτά Έγγραφα Ιαν. - Μαΐου 1823*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1999.
- ΑΕΠ, τ. 21 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, τ. 21, *Έγγραφα Καποδιστριακής περιόδου: Αναφοραί του Κυβερνήτου Ι. Καποδίστρια προς την Γερουσία, Οκτώβριος 1829-Σεπτέμβριος 1831*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 2008.
- ΑΕΠ, τ. 22 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, ΑΕΠ, τ. 22, *Έγγραφα Καποδιστριακής περιόδου: Αναφοραί προς την Κυβέρνηση, την Γραμματεία της Επικρατείας, την Διοικητική Επιτροπή και την Γερουσία, 1828-1832*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 2008.
- ΑΕΠ, τ. 23 = *Αρχαία Ελληνικής Παλιγγενεσίας*, τ. 23, *Έγγραφα Καποδιστριακής περιόδου: Γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής και των τμημάτων της Γερουσίας, 1828-1832*, Αθήνα: Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 2008.
- ΑΚΥ, τ. 5 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχαίον της Κοινότητος Ύδρας, 1778-1832*, τ. 5, 1813- 1817, Εν Πειραιεί: Τύποις εφημ. «Σφαίρας», 1924.
- ΑΚΥ, τ. 8 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχαίον της Κοινότητος Ύδρας, 1778-1832*, τ. 8, 1822, Εν Πειραιεί: Τύποις Ζαννείου Ορφανοτροφείου, 1928.
- ΑΚΥ, τ. 10 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχαίον της Κοινότητος Ύδρας 1778-1832*, τ. 10, 1824, Εν Πειραιεί: Τύποις Ζαννείου Ορφανοτροφείου, 1928.
- ΑΚΥ, τ. 11 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχαίον της Κοινότητος Ύδρας 1778-1832*, τ. 11, 1825, Εν Αθήναις: Τύποις Μιχ. Σ. Ελευθερίου, 1928.

- AKY, τ. 12 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχείον της Κοινότητας Ύδρας 1778-1832*, τ. 12, 1826, Εν Αθήναις: Τύποις Μιχ. Σ. Ελευθερίου, 1930.
- AKY, τ. 15 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχείον Κοινότητας Ύδρας, 1778-1832*, τ. 15, Εν Αθήναις: Τύποις Μιχ. Σ. Ελευθερίου, 1931.
- Αρχεία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 2 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχεία Λαζάρου και Γεωργίου Κουντουριώτου, 1821-1832*, τ. 2, *Ιανουάριος- Ιούνιος 1824*, Εν Πειραιεί: Δαπάναις Μποδοσάκη-Αθανασιάδου, 1920.
- Αρχεία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 3 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχεία Α. και Γ. Κουντουριώτου, 1821-1832*, τ. 3, 1824, *Ιούλιος-Δεκέμβριος*, Εν Αθήναις: Τύποις Π.Δ. Σακελλαρίου, 1925.
- Αρχεία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 4 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχεία Λαζάρου και Γεωργίου Κουντουριώτου, 1821-1832*, τ. 4, 1825, *Ιανουάριος-Ιούνιος*, Εν Πειραιεί: Τύποις Ζαννείου Ορφανοτροφείου, 1926.
- Αρχεία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 5 = Αντώνιος Λιγνός (επιμ.), *Αρχεία Λαζάρου και Γεωργίου Κουντουριώτου, 1821-1832*, τ. 5, 1825, *Ιούλιος-Δεκέμβριος*, Εν Πειραιεί: Τύποις Ζαννείου Ορφανοτροφείου, 1927.
- Αρχεία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 8 = Αθανάσιος Διαμάντης (επιμ.), *Αρχεία Λαζάρου και Γεωργίου Κουντουριώτου*, τ. 8 (1827), Αθήναι: Τυπογραφείον Α. Ροσσολάτου, 1967.
- Αρχεία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 9 = Αθανάσιος Διαμάντης (επιμ.), *Αρχεία Λαζάρου και Γεωργίου Κουντουριώτου*, τ. 9 (1827), Αθήναι: Τυπογραφείον Α. Ροσσολάτου, 1968.
- Αρχεία Α. και Γ. Κουντουριώτου*, τ. 10 = Αθανάσιος Διαμάντης (επιμ.), *Αρχεία Λαζάρου και Γεωργίου Κουντουριώτου*, τ. 10, 25 Μαΐου-31 Δεκεμβρίου 1829, 1830, 1831, 1832, Αθήναι: Τυπογραφείον Α. Ροσσολάτου, 1969.
- Βλαχογιάννης, *Αθηναϊκόν Αρχείον* = Ιωάννης Βλαχογιάννης (επιμ.), *Αρχεία της Νεωτέρας Ελληνικής Ιστορίας, Α' Αθηναϊκόν Αρχείον*, τ. 1, Αθήναι: εκ του τυπογραφείου Γ.Σ. Βλαστού, 1901.
- Γόρδων, *Ιστορία* = Θωμάς Γόρδων, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως*, μτφρ. Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, 3 τ., Αθήναι: ΜΙΕΤ, 2015 (1η αγγλική έκδοση 1832).
- Δραγούμης, *Ιστορικά Αναμνήσεις* = Νικόλαος Δραγούμης, *Ιστορικά Αναμνήσεις*, τ. 1-2, χ.τ., χ.ε., χ.χ. (πρώτη έκδοση 1874).
- Ελληνικά Υπομνήματα* = *Ελληνικά Υπομνήματα ήτοι επιστολαί και διάφορα έγγραφα αφορώντα την Ελληνικήν Επανάστασιν από 1821 μέχρι 1827*, συλλεγέντα μεν υπό του Υποστρατήγγου Ιωάννου Θ. Κολοκοτρώνη και εκδοθέντα υπό Χ.Ν. Φιλαδελφέως, Αθήναι: Τύποις Χ. Νικολαΐδου Φιλαδελφέως, 1856.
- Επιστολαί Καποδίστρια* = *Επιστολαί Ι.Α. Καποδίστρια, Διπλωματικά, διοικητικά και ιδιωτικά, γραφείσαι από 8 Απριλίον 1827 μέχρις 26 Σεπτεμβρίου 1831*, συλλεγείσαι μεν και καταταχθείσαι φροντίδι των αδελφών αυτού, εκδοθείσαι δε παρά Ε.Α. Βετάν, μεταφρασθείσαι εκ του Γαλλικού παρά Μιχαήλ Γ. Σχηνά, τ. 2, Αθήνησιν: Τύ-